

ლიტერატურული განები

№21 (229) 16 - 29 ნოემბერი 2018

გამოდის ორ კვირაში ერთხელ, პარასკეობით

ფასი 80 თეთრი

ანდრო ბუაჩიძე

გაელვარა

ზაზა თვარაძის ხსოვნას

როცა საღამოვდება და მთელ ქალაქში ჩამავალი მზის დამსხვრეული სინათლე წრიალებს შენობების კედლებზე, მაშინ ჩემს მახსოვრობაში ცხოვრების ზოგიერთი, თოთქმის უკვე დავიწყებული ნაგლეჯი თუ ნაფლეთი ამოიზიდება. რა იყო ცხოვრების ეს მონაკვეთი, რა აზრი ჰქონდა? ჩეალობა ჯერ ერთ წერტილში შემკვრივდება, მერე კი განიქვრევა და გაიძნევა, დავიწყების ხსნარში გაიძლება და გაიწოვება. იქნებ ასეა მთელი ცხოვრება, ან ცხოვრების სხვადასხვა გზაჯვარედინი, გადასასვლელი და მონაკვეთი, სხვადასხვა საფეხური — რაღაც ბლანტ გარემოში შედიხარ, იქ სხვადასხვა ნივთი და საგანია, სხვა, ძველისგან განსხვავებული გარემოა და ატმოსფერო. გეჩვენება, რომ ჩრდილებიც სხვაგვარად წვება, თანდათან ეჩვევი ამ გარემოს და მერე შენიც ცხოვრების განუყორელ ნაწილად მიგაჩნია. ეს აწმყოა, რომელიც ხელშესახები კრისტალებისგან შედგება და შენც ამ საგნობრივ რეალობაში ეწერები. ჩრდილები, ქუჩა, ეზო, ინტერიერი, ადამიანები... ეს ახალი გარემოა, ვთქვათ, რედაქცია, სა- დაც იწყებ სამსახურს და ფიქრობ, რომ სრულიად ახალი რამ დაიწყო შენს ცხოვრებაში, მაგრამ ეს, არსებითად, მოჩვენებაა, ფიქცია; რაღაც ახალი მართლა დაიწყო, რადგან ახალი ადამიანები გაიცანი, თუმცა იმავე წრეზე ტრიალებ და ეს ადამიანებიც ბევრად არ განსხვავდებიან ადრე გაცნობილთაგან. აბა, რაღა ახალი? ახალია თვითონ შენი შთაბეჭდილებები, რომლებიც ცხოვრების ახალ მონაკვეთზე განეფინება, ახალი ხარ თვითონ შენ...

II-III

ვასილ ბესელია

აქედან ისევ
სიკვდილიმოჩანს
და ძლივს ვიბრუნებ სულს ბოლო კართან,
ყველა სიკვდილთან
თამაში მორჩა,
ბოლო სიკვდილთან თამაშის გარდა...

ვდგავარ მიწიდან ცოტათი მაღლა,
ცოტაც და...
ხორცის შიშინებს კვარი...
შენს გადაღებულ წვიმასთან ახლა
თავს იკლავს ჩემი ჩამდგარი ქარი...

ვერც სასწაული გითხარი რამე —
დაწყვეტილ ნერვის,
დალლილი სახის...
...ზეციდან მძიმედ ეშვება ღამე,
ვით საორლანო ქორალი ბახის...

VIII-IX

დასაწყისი პირველ გვერდზე

გასული საუკუნის 90-იანი წლები იქნებოდა, ზაზამ რომელი მოთხოვა, ჩემთან წამოდის სამუშაოდო. უკრნალის რედაქცია ვერის უბნის ერთ მცუდრო ეზოში მდებარეობდა სხვა უმნიშვნელო რედაქციებთან და ძველ ბიბლიოთეკასთან ერთად. იქ იმხანადვე ყველაფერი ძველი იყო და დაფხავებული, მაგრამ ეს ქალაქის მშენოთვარებას განაპირობებდა არგმარე ძალიან მყუდრო ჩანადა... ამ ეზოში იდგა მაღალი ხეები, სოკოშადრევანი და ერთი გრძელი სკამი, რომელზეც დროდადრო (მეტწილად კარგ ამინდში) ძველ შენობაში მომუშავე თანამშრომლები ჩამოსხდებოდნენ ხოლმე.

მზე ჩადიოდა, მაღალ და ტანძსხვილ ალვის ხეში იხლართებოდა ჩამაგალი მზის სხივები და ეზოს ქვაფენილზე იპნეოდა. ეს ეზო ქალაქის შუაგულში იყო, ამიტომაც მისი გარიყულობა და სიმყუდროვე თავისებურ ელფერს სძენდა მიდამოს. შებინდებისას მართლაც დიდი სიმშვიდე ისადგურებდა ეზოშიც და შენობის ოთახებშიც და, თუ გარეთ სკამზე არ ვისხედით, შენობის ერთ პატარა ოთახში ვიყავით მოყუჩებულები. ეს რედაქციის სამუშაო ოთახი იყო. სარედაქციო საქმეს სწრაფად ვასრულებდით და მერე მე და ზაზა ათას რამეზე ვიწყებდით საუბარს. წახემსებაც გვიწევდა, თითო ბოთლი ლვინოც გვქონდა, ხან ვინ შემოგვიერთდებოდა და ხან ვინ. ერთი ფოტოსურათიც მაქვს შემორჩენილი, რომელზეც მე, ზაზა, ჯვებე აღსაბაძე და იგორა ვართ აღბეჭდილები. საწერ მაგიდაზე სუფრა გვაქვს გაშლილი და კუბერავთ. უცნაურია ყველა ეს ფოტო, ნამიერების მომხელთებელი და ყველაზე წვრილმანი დეტალების შემნაცველი. თითქოს გახსოვს ცხოვრების ეს პერიოდი, მაგრამ წვრილმანები ხელახლა გახსენებენ თავს. ხედავ შენს სახეს, რომლის მსგავსი უკვე აღარა ხარ, მაგრამ იცი, რომ ეს მაინც შენ ხარ, ცხოვრებას მინდობილი, შენი მიამიტი ზრაცხებით, გაურკვეველი სურვილებით, მნარებელით და ბედასწრით და კიდევ რითო, არ ვიცი... დიდი სიცარიელით, რომელიც სადღაც მიგაქანებს. წვრილმანები... მაგიდაზე დევს იმ ძველი ფირმის სიგარეტი, რომელიც აღარ არსებობს, ლიტრიან ბოთლებში წყალწყალა ლვინო ილანდება, გაშლილ გაზეთზე დაჭრილი ძეხვის ნატრები და პურის ნატეხები აწყვარა. დრო. ფოტო აღბეჭდავს დროს, რომელიც გაქრა. სურათის ატმოსფეროს, ცხადია, ჩეგნი საუბარიც ქმნის, მაგრამ საუბარს ობიექტივი ვერ იხელთებს. აქვეა ფორი: საქალალდება, შემინული კარადა, თაროებზე დაწყობილი უბადოუკი წიგნები, ნიჟარები, შპალერახეული კედელი, საბეჭდი მანქანა... ეს ის ხელშესახები აქსესუარია, რომელიც კარგახანის ინაჩუნებს თავს, სანამ ვინმე უხეხმად არ შეეხება და არ მოაშთობს. მაგრამ ეს რატომდაც არასდროს ხდება, ამიტომაც უმნიშვნელო რეკვიზიტი მუდმივად აწყვია მეტრილად დაცარიელებულ ოთახებში.

მე ზაზაზე ადრე მივდიოდი რედაქცია-
ში და დიდხანს ვიჯექი განმარტოებით ერთ
ყრუ ოთახში. ამ ოთახის ფანჯარა ეზოში
გადიოდა. როცა შესასვლელი კარი ჩაირ-
აზებოდა (იყო ასეთი შემთხვევებიც), რომე-
ლიმე მარჯვე თანამშრომელი გარედან
ჩვენი ოთახის ერთი მეტრის სიმაღლეზე
გაჭრილ ფანჯარას უბიძგებდა, შეხსნიდა
და რედაქციაში ამ გზით შეაღწევდა. ასე-
თი ოლო, უპრალო და მოსახერხებელი იყო
ამ ძველი შენობის პირველ სართულზე
ყოფნა, რაც უფრო სახალისოს ხდიდა
კიდეც თანამშრომლების მიმოსვლას. შე-
ნობა უფრო საცხოვრებელ სახლს ჰგავდა,
ვიდრე თუნდაც ისეთ უზყინარ დანეხე-
ბულებას, როგორიც სასკოლო ლიტერ-
ატურული უურნალის რედაქცია იყო.
პირველ სართულზე ერთი ოთახი რუსულ
უურნალს ეთმობოდა, აქ რუსები მუშაობდ-
ნენ და მათი სამუშაო გრაფიკიც ისეთივე
აპსურდულ შთაბეჭდილებას ტოვებდა,
როგორიც სხვა რედაქციებისა — თანამ-
შრომლები იქვიათად ჩანთონენ.

ვიჯენი მე ამ ნიკვანაში და ორგვლივ
ჩამომდგარ სიცარიელეს ვუსმენდი.
მეტნილად არავინ ჩანდა. მოგვიანებით ხან
ვინ შემოივლიდ და ხან ვინ. სამსახური
ერქვა, ოორუე ეს იგივე სახლი იყო, სადაც
თავს იყრიდნენ სხვადასხვა ჯურის, ერთ-
მანეთს უკვე შეჩერეული ადამიანები.

90-იანი წლები... მე და მამაჩემი ერთად

ანდრო ბუაჩიძე

გაელვანიკა

გაზათვარაძის ხსოვნა

ამოვდიოდით მეტრო „რუსთაველი დან“ და ზანდუკელის ქუჩის აღმართოთან იყრებოდა ჩანა ჩვენი გზები. ბოლომდე გადაჭედილ მეტროს ვაგონიდან ძლიერ ვიძერენდით თავს და მერე უკვე სხვადასხვა მხარეს სამასახურებისკენ წასულებს, საგრძნობი შევებაც გვეუფლებოდა. საღამოთი კი იგივე მეორედებოდა: მეტროთი მგზავრობა არაადამიანური ტანჯვა და მერე დიდული ბიდან სახლამდე ავი ძალლებით საგსე გზის მონაკვეთზე ფეხით სიარული.

ପାନ୍ଦ୍ରୋ ପେଣ୍ଟ୍ରୋ ପିଯମ. ମୁଖ୍ୟମ୍ଭାଗ ପେଣ୍ଟ୍ରୋ ପିଯମ
ଗ୍ରହୀଲ ଓ ଗାଫିଆନ୍ତୁର୍ରେଖୁଲ ଲ୍ୟାଙ୍କେବ୍ସ ନେର୍ମାଣ କରିଛନ୍ତି. ଶେବନ୍ଦାଶି ଶେବନ୍ଦାଶି ପାନ୍ଦ୍ରୋ ପିଯମ ନିରାଜନିକ
ପିଯମ ପାନ୍ଦ୍ରୋ ପିଯମ ପିଯମ ପିଯମ ପିଯମ ପିଯମ ପିଯମ

და სავსე, ტიროდა და ნარმოთქვამდა
ლექსებს უკვე ნასულ ცხოვრებაზე;
რომელიც დასავიწყებლად არ ემტებოდა
ხშირად ვიღაცას მიმართავდა, იმას, ვისაც
მისი არ ესმოდა, ვისაც ცხოვრებამ ყვე-
ლაფერი გამოსტყუპა და არაფერი დაუტო-
ვა სულის საოხად.

სახელის ხელის, კონტურებისამდილი სახეები, მინავლებული ფერები. ზოგჯერ ღამეებატებილს და დაწესებულების გახრივინებულ სავარძელში მჯდომას ჩამოვლებმდა და ის გარდასული დრო მახსენებოდა. სადღაც, ბაგშვინის აგარაკის რომელიდაც ოთახში, ველოდი საღამოხანს და არცეკი ვიცოდი, რატომ ველოდი უკვე საღამო იყო, შორიდან მიღეული ხეები მოისმოდა და მინდოდა ვინმეს შევხმა-ანებოდი, მაგრამ ირგვლივ არავინ იყო. მე ვდგებოდი და ვტოვები ითახს, ჩავდიოდი გრძელი კიბით ეზოში და მივაბიჯებდი ტყისკენ, ეს იყო სიზმარი, რომელიც ტყესთან ერთად ქრებოდა.

* * *

ზაზა ნაშუადლევს შემოიცლიდა ხოლმები
მასთან ერთად უკვე ვეღარ გავისხენებ იმ
დროს, რადგან ის უკვე აღარ არის ამქვეყ-
ანაზე, მაშინ კი იყო და მოდიოდა ნაშუა-
დლევს, მოდიოდა ნელი ნაპიჯით, გარედან

მოადგებოდა ფანჯარას და მხარზე შეგ-დებულ ჩანთას მოიხსნიდა. ამის შემდეგ ვისხედით შეუქრდილებით სავსე პატარა ოთახში და უურნალის საქმეს ვაკეთებდით, ოდნავ მოგვიანებით კი ათას რამეზე ვსაუბრობდით. სხვათაშორის, ეს საუბარი ზაზამ თავის ერთ ლექსში გადმოსცა. მე დღემდე ვფიქრობ, რომ „დამინებული ლექ-სი“ ზაზას საუკეთესო ლექსია. აქ გად-მოცემულია ჩვენი ერთად შემუშავებული „არს პოეტიკა“, სხვა ენით რომ ვთქვათ, დამინების ხელოვებას. მაღლაფარდოვნებ-ბა უნდა შეიცვალოს დამინებით და ამ დამი-ნებაზე ზაზა ვრცლად ლაპარაკობს ლექს-ში; გზადაგზა ისეთ გადახვევებს აკეთებს, რომ გაკვირვებას იწვევს. ზაზას შეეძლო თხზვის და ნერის დროს მოეხსნა ყოველგ-ვარი შეზღუდვა და სიტყვები თავისუფლად გადმოეყარა; ჰო, გადმოეყარა. ის მარ-თლაც უხემად ყრიდა სიტყვებს, ფრაზებს, ვრცელ პერიოდებს და ეს თავისებურ ევ-ფონიურ სურათს ქმნიდა თავისუფალ ლექსში. საქმე ის არის, რომ სრული გასაქანი ეძლეოდა ფანტაზიას, გზადაგ-ზა იოთხვებოდა ლექსის სიუჟეტი, ყალბ-დებოდა აზრი, შემოინერებოდა კომპოზი-ცია... ვიხსენებ ახლა ფრაზებს:

ისმოდა შაშვის სიგნალები —
ფრინველი თითქოს
თავის დაშიფრულ გულისნადებს

საკუთრივი და გენერაციულ გამოხატვების გამოხატვები. სალამონბით, იმ ავადსახსენებელ 90-იან წლებში, იმ მყუდრო ეზოში ერთი ფრინველის ხმა ისმოდა ცეკვაზე მაღალი ხიდან. ეს შაშვი იყო. შაშვის გაღობა ეფინე-

ბოდა მთელ ეზოს და ჩვენს პატარა ოთახში აღწევდა ამ ეზოდან. ამ ეზოში გახედვა ერთ რამედ ლირდა. მაღალი ხეების მწვანე საფარველი მოძრავ ჩრდილებს აფენდა, თან მთელ ეზოს თითქოს მოლივლივე სიმწვანის ფარდა ჰქონდა გადაფარებული. ზაზას ლექსის განწყობასაც ეს ლივლივი ქმნის. იქ თითქოს ამაოებათა ამაოების შეგრძება იპადება. ხომ ამბობს კიდეც პაულ ცელანი, პოეზია ამაოების შეგრძებაა. ზაზამაც ამაოება გადმოსცა ამ ლექსით; ამაოება, რომელსაც იმ ოთახის შიგნით, იმ დროსა და სივრცეში, უფრო სწორად, ზუსტად იმ წერტილში ვგრძნობდით. არა, დროც მნიშვნელოვანი იყო, 90-იანი წლები... დღისით მთელი ქალაქი ჩუმ სევდაში იწვა, ქუჩებში ალაგ-ალაგ ხალხის გროვა იდგა ან მოძრაობდა, სწრაფი ნაბიჯით ინაცვლებდა ადგილს, რადგან ტრანსპორტი არ არსებობდა (მხოლოდ მეტრო მუშაობდა) და სხვაგარად მიმოსვლა შეუძლებელი იყო. საღამოობით კი ქუჩები ცარიელდებოდა, ადამიანებს გარეთ გამოსვლის ეშინოდათ, შინ ისხდნენ და კარებზე რაზა ჰქონდათ დადებული. არადა, მაშინდელი ჩემი ცხოვრება ისე აეწყო, რომ უფრო ღამით მიწევდა სიარული, საკმაოდ დიდ მანძილს გავდიოდი სრულ წყვდიადში. არც გარეგანათება იყო და არც სახლებიდან გამოდიოდა შუქი. მივდიოდი და მივდიოდა სიბნელეში, კუნაპეტს ვაპობდი. მეტწილად მთელი დიდუბის გავლა მიწევდა. დიღობში გადასასვლელ ხიდამდე რის ვაი-ვაგლაბით მივაღწევდი, მასივისენ გადავიდოდი და მერე უკეშინ დავიგულებდი თაკს. ზოგჯერ ისე გავივლიდი მთელ გზას, რომ ძე-ხორციელი არ შემომხვდებოდა. მიკვირდა, ნუთუ ყველაზე გაბედული მეგარ, ასე რომ გაურსეა ნაგვიანევად სიარული-მეთქი. ცოტა ხანს ხიდზე ვჩერდებოდი, მტკვრის შავ მორევს ჩავყურებდი და მერე ისევ განვაგრძობდი

— ისმაილი დამიძახეთ!

— თუ დამიძახებთ ისმაილს, მოვალ, სახელს აღვიქვამ, როგორც განაჩენს, ეს არის ჩემი ღვთიური მოვალ-ეობა, ასე სურდა მამაჩემს. და რადგან ასე სურდა მამაჩემს, მამის სურვილი უნდა გადარჩენს, აღვიქვამ სახელს, როგორც განაჩენს, მოვინანებით გეტვით დანაჩენს.

ჩემს შეყვრებულს ჰქეია Miss Smile, აქვს გრძელი თმა და გრძელი ფეხები, და როცა ვწებით ამბობს: — ისმაილ... მის გახსნილ ბაგეს ბაგით ვეხები. მაშ ასე, ჩემს ქალს ჰქეია Miss Smile, მიღიმოდა და... დაიწყო თმი, მას შემდეგ, როცა ისმის — ისმაილ! ვცხადდები ჩემი ოფიცრის ფორმით.

ქუდას Barsalino-ს წარწერა შვენის და ეპოლეტებს ვარსკვლავი ზეცის, მე მოვალ, რათა ჩემით და შენით გადარჩეს, რასაც თაყვანი ვეცით. ჩამოვარიგებ მაჯის Tissot-ებს, — ისმაილ! — 9-დან უნდა ისმოდეს, თუ აფრას გაშლით, შევძლებ ზღვისოდენს, თუ ფრთა გაშალეთ, შევძლებ ცისოდენს.

დაგიბრუნდებით, როგორც ულისე... თუმცა სახსარში გაცვდა მენისკე, მე უიმბლდონის დიად ტურნირზე ვიბრძონონ ტევის. ...როგორც მიცცა ათენს რაციო და ზღვის ნაპირებს ვერცხლის ოლივი, მსურას, სიტყვა ლექსად გადავაქციო და მოგაწვდინოთ მაშელ რგოლოვით.

მინდა, რომ რაღაც დარჩეს უცვლელი, მე ცვლილებებიც უცვლელს ვეძებდი და მიცდის მედდა სუფთა ფურცელით, რომ გამოვწერო ლექსის რეცეპტი, რომ შევამშრალო წყლიანი თვალი, რომ გადავურჩეთ მძიმე ქარტეხილს, რომ შემოვიდეს მეზობლის ქალი, ცხელი ყავით და შაქრის ნატეხით.

ჩაგრულის მხარეს ყოფნას ვეცადე, სერბეთს რომ დასცხეს, გავხდი სერბისტი, და უკანასკნელ სისხლის წვეთამდე ვიბრძონის. — აი, გამექცა უცბად პათოსი, რომ გამომტაცოს ლექსის სადაცე, თუმცა ვერდიქტი სასამართლოსი ამართლებს ბეთოლებს და სისადავეს.

მე ღმერთს ვიწამებ და არა მოღმე-რთო კერპებისათვის აღმართულ კოლოსს, დაუჯდები, როგორც წყლის პირას მოყმე, რომ გამცნო ქვეყნის თავი და ბოლო. და ვიწყებ წერას... და ვიწყებ მხოლოდ... და არ ვასრულებ, როგორც მისიას, რადგან სიცოცხლის თავი და ბოლო, როგორ თურმე დასაწყისია.

p.s.

რასაც ელოდა, ისევ მას მოელ-ის იალქანი, — ქარების სერვისს, თუ დამიძახებთ, მოვალ ისმაილ, რომ გადავდახო სათქმელი მერმისს. ახლაც სათქმელზე ვფიქრობ აუზთან, მაგრამ უკაცრად ძალიან დაცხა, მყითხელს ბოდიში, ვიღებ პაუზას, აქვეა გრილი მოწნული ფაცხა.

საპროფესო აქცია

გავაპროტესტებ დრო-უამის ურდოს და ტრანსპარანტზე დავაწერ — არა!—ს, მაგრამ საათის ისარი ქურდობს და გამარჯვების სიხარულს მპარავს.

მინდა გავეკცე ჩარაზულ საკანს, სტრიქონი მაძლევს ამ განცდას წამით, საკანში გავშლი წარწერით პლაკატს: — ძირს დიქტატურა დროის და უამის!

მაგრამ დრო შრება... მაგრამ დრო ქრება... თვალი ვერ წვდება დრო-უამის ნაპირს, საეკლესიო იკითხავს კრება: — დრო თავად შენ ხომ არა ხარ, რაბი?..

— რაბი, ბარძიმში ისხმება პინო, მე პოვზია ვადარე მესას... და როგორც სისხლად იქცევა ღვინო, იქნებ ეს ბოდვა აქციო ლექსად.

...და ბარიერთან ვდგები და დრო-უამი დუღლის ნიშნად ხელთათმანს ვესვრი, ან ვიწანალებ ქუჩაში ბომუად, ან მის წეს უნდა ავუგო წესი.

— აგერ, ამ კაცმა მშვენივრად იცის, ზის ვაგონში და მისდევს ლიანდაგს, აღარ უშველის მუხლებზე ფიცი, თუ პატანზე დააგვიანდა.

სან ამუხრუჭებს... დრო არსად გარბის... აღარც იშლება ყვავილზე კვირტი. როცა განაჩენს შეკრული წარბით სასამართლოზე მსაჯული იტყვის.

...საწოლთან ქალის აგდია ქოში, ვნებიან ქერძის ნახატში ვისმენ და ფანჯრის სხვივი ქარვისფერ დროში ითახში ფუნჯით შემოჰყავს ვინსენტს.

დროს აქვს თავისი ფერი და გემო, სტრიქონს ეპოქის სურნელი გაკრავს, ან ახლა გეტვი, ან ცოტა ქვემოთ, რა მაღლი აკრავს დავითის საკრავს.

ეპოქა ისვრის ტრენდსა და ანკესს, მაგრამ არსებობს ხსოვნის არქივი, სადაც ძველსა და შორეულ ჰანგებს აგემონებენ კონიაკივით.

გადაძახილი სპარსული წოხის ევროპელებმა ჩაისთან მოსვე... კარაიანმა იპოვა ჯოხი, რომლითაც წყალი გააპო მოსემ.

გახვეტავს მოდას ქარების ბერვა პოლიუმების ვიწრო ბილიკით, დაფნება თოვლი და მხოლოდ მწვერვალს შერჩება ქუდი მძაფრი ლირიკის.

ლექსი უძლვენი როცა კონტესას, ვერ შეამჩნევდა ამას ნობელი, მაგრამ ეს დროა, დროა, როდესაც სთევი სტევა დროის უარმყოფელი.

ამ ხმაურიდან დარჩება ოდა, — ცაზე ხატება განვდილ წეროსი... თუ სიცხიანი პოეტი ბოდავს და სისხლიანი ჩანს ანგელოსი.

...აიგნის ნიავს ვაყოლებ „როზე“-ს და მხიბლავს ის, რომ სასრული ამცდა, — დიდება უფალ! მომისწრო დროზე, და უდროობის დატოვა განცდა.

ტურისტი

უნახაობის მუდმივი შიშით, ვინ აქსარაის სტუმრობს სახაშეს, ვინ თმენით დგება რომაულ რიგში, რომ ხელი შეჰყოს საშიშ სახაში.

იერუსალიმზე პირველი მზერა, წმინდა მინასთან შეხება ტერფით, და ერთი ხელით პირჯვარის წერა, და რა თქმა უნდა მეორით — სელფი.

რაც გადაურჩა ლუვრსა და ვერსალს, შემოინახავს შენი რვეული, მათ, ვინც შორტებით ესრება მესას, კურის ტურისტული სამზარეულო.

ტური გვთავაზობს ზეცას და გემბანს, გამლილი წიგნი შუქზე წერის... და ტურისტული არსებობს რემბოც და ტურისტული გალაკტიონიც.

სუვენირებად აკენკილ სტროფებს თუ ვერ ასცდი და ველარ შეემვი, გატეკნილ ადრესს გასძახებ შოფერს, გაზეპირებულს ლექსის თრეველში.

რომ არ შეიგრძნონ თავი ეულად, ეწერებიან ნაცად სიაში, მიაყვება ჯგუფი ენერგიულად ტურისტულ მარშრუტს პოეზიაში.

...ერთ დროს სტუდენტი პარიზის სხვენში ფანქრით ხატავდა მიშეელ ნატურას, ვიდრე პროფანუს წამოჰყვა თქეშით ღვარი ტურისტულ ლიტერატურის.

ცხოვრობ და ვიღაც ცხოვრებას ცდილობს, ვიღაც ზურგჩანთით გაურბის სევდას, გაფენილია რემბრანტის ტილო, ტურისტი უცქერს... პოეტი ხედავს...

პავანი

— ჯვარს აცვი! — ისმის ყოველი მხრიდან, ძველ უკუნს ცვლიან ახალ უკუნით, მე გადაუუბა ჯარბა ფრიგიულად ცალბერა არა აცვის საუკუნე.

ფარულ ჩანაწერს — მამულის დვრიტას — სულმოუთქმელად ქალაქი ელის, — ჯვარს აცვი! — ისმის ყოველი მხრიდან, გამხნევებული ინტერნეტ ქსელით.

ვერგალექსილი აგდია ფრაზა, როგორც სიმბილო ახალ ეპოქის და აიფარებს მოდერნულ ფასადს შერიანბა ძველი მეტოქის.

პროგრესსტების წერიალებს ლოცვა, როგორც ნაწილი სილაზე შარდი და მხოდება როგორც მისიან ბიჭი და უცირავს ვარდი.

ხამოღვახა

მზისგან მოჩითულ ეზოში
მოისმა შარიშური
შემოდგომის ზღაპრული მოსასხამის.
უკუჭილეს ჩარჩულზე
შეკრთა ნისლი,
თრიმლის ღვინისფერი ფოთლებით
შეიმკო გულისპირი...
ჩალისფრად ემჩნევათ ბალახებს
აგვისტოს მხურვალე ამბორი,
მორთოლვარე თითების ალერსი.
წვიმა ენაფება
გახლეჩილ ბრონეულებს.
მზიფობელა მნიფებს ნაყოფს.
ყურს ვუგდებ...
ჩავლილი ზაფხულის მატიანეს,
სევდიან ხმაზე მძერის...

აღსარება

ქალაქს შეხიზნულებს,
მიგვავიწყდა მზის ამოსვლის მშვენიერება,
ბალახის ბაბინით მოჩურჩულე მინა,
ძლიერი გრძნობები.
აბრეშუმის ჭიასავით ვიქსოვთ
გულზე გულგრილობს ძაფს.
...გათენებისას სიზმრებს მიჰყვება მონატრება.
ჩემი სიზმარი ხორბლისფერ მინდვრებს
ეალერსება, მთებში დარჩენილ
„თუშურ კოშკებს“ — წინაპართა სამყოფელს,
თოვლზე ამოსული ყვავილებით
რომ გებულობდნენ გაზაფხულის მოსვლას
(არხევდნენ შრომანები სურნელოვან ზანზალაკებს).
მუდამ სამშობლოს გავედრებდნენ,
ყოვლის გამრიგევ.
ჩვენ ურჩობისთვის ვისჯებით.
პირადულისთვის მოფუსავუსენი,
მონაულთათვის გულმოწყალე ხარ, ღმერთო,
შეიწყნარებ წრფელ სინანულს.
ბრმა ჭუპრივით ჩამოიშორებს გული
ღალატს, სიძულვილს,
სიყვარულის ცისარტყელად ქცეული,
სათნების ნათელს მოჰყენს
ცას და დედამინას...

თაფლის სათელი

თრთი რიურაჟივით,
თაფლის სანთელო,
ილევი ცრემლად,
უმელ მაცხოვარს
უხმი ვედრებას,
მლოცველთა ტკივილს,
ზეცის და მიწის
ნაზო ნათელო,
ახლა, როცა ჩემთან სახლობს
ბინდი შემოდგომის,
ისე ამშვიდებ მოწყენილ სულს,
სიყვარულით ისე აბრნყინებ,
თითქოს ყვავილების
ნექტართან ერთად
ზზს სხივებსაც გიკრეფს,
მოგალობებ, უფლის ფუტკარი.

ასკილის ვარდი

გაბნეულია ხავსიან ქვებზე
დაწყვეტილი გიშრის ფარდულა...
შემორჩენია ძეელ აკლამას
სიპზე ნაკანრი,
„...გაბმა სოფელში ყვავილობს ვარდი...“ —
ყვავილის სილამაზე ატყვევებდა,
გულს უთბობდა
აკლამის სამზერიდან
მაცქერალ ქალს.
ვარდასაც სჩევოდა
სიკვდილ-სიცოცხლის მონაცვლეობა.
მინისგან დათებული კანდელივით
მიაცილებდა
მწუხარების ველზე მიმავალს,
ქარისგან ნალებული
ფოთლივით შემკრთალს...

ქველი ლეგენდა

„წმინდა სერობის“ ფრესკაზე
მაცხოვრად დახატა ოსტატმა ჭაბუკი.
...დრომ ჩაიარა ცდუნებით სავსემ...
იუდას სახეც მან შთაგონა,
ვედარ იცნო, ცოდვით დაცემული.
ნათელთან განშორება
ჩვენც გვიცვლის ფერს,
ქრება სიყვარული,

ლელა ლაგაზიძე

შრიალებენ სიძულვილით
შურის შხამიანი ყვავილები.
გაუსაძლისი ტკივილების დროს
შვების ავგაროზივით
ენატრება სულს სათნოება.
სიბნელეზე გაწოლილი სხივია
შენა გზა, უფალო,
ლოცვით გასავლელი.
საუკუნეებია ცრემლით ალტობს
მაგ სავალს პავლე მოციქული,
მებაჟე ზაქე, მაგდალინელი...
ჩვენი მერთომარე სიყვარული
ფსალმუნივით სინაულად დაღვრილი...

გავავები

ეს ჩემი ქვეყნის ჭრილობაა,
გულს დამჩნეული.
გამუდმებით ტკივილ-მწვეთავი.
მიწვდიან მოწყალებისთვის
პატარა ხელისგულებს
ქუჩის ბავშვები,
გზაბნეული უფლისწულები.
სიყვარულის, ალერსის ნაცვლად,
უსუსურ ხელებს
ხურდა ფულს ვჩუქნი.
მომყვება სინაულის რექვიმივით
მათი წკრიალა ხმა,
რექვიმივით
ჩვენ რომ ვნერთ, გულგრძელი,
სიბრალულ-გამქრალი ადამიანები...

პახილი

მესტუმრა გიშრის პირბადიანი
ქალაგატონი.
დამაფინა ქუთუთოებზე
სიზმრის ფარდაგი, აბლაბუდას
ძაფზე შეუბუქი.
წაშალა დარდი და მონატრება.
გადამატარა წლების მდინარეები.
...შემოდგომაა, ოქროსფრად მოჩურჩულე,
მზის სხივებით ხატავს
ბავშვობის ოთახს.
თაროზე ვერცხლის ხონჩა დგას.
ატმით, ვაშლით, ყურძნით დახუნძლული.
ხალიჩაზე ეზოს ნაგაზი თვლემს.

ხელიდან გამსხლტარი მტევანი
ძალს ეცემა
ავი ღრენით გულდაზაფრულს.
შემომესმება ალერსიან ძხილი.
ეს მფარველი ანგელოზის ხმა,
მთელი სიცოცხლე თან რომ დამყვება.
შიშის უფსკრულთან მდგარს,
სიყვარულით მანუგეშებს...

განსანება

თითქოს წვიმებმა შემოაძარცვეს
ნეკერჩელის ხეს
მენამული შესამოსელი.
გადაუცლია შემოდგომას
მოგონებისთვის წლების ნაცარი.
ამოუხეთქავს ძველ სიყვარულს
მწვანე კვირტივთ,
შეგმიგი ღვინისფერი გეორგინებით
ძველი საფლავი.
ვინ იცის, მთელი სიცოცხლე
მაღლულ სიყვარულს ესათუთებოდი.
მხოლოდ საკარვის მელოდიებს განდობილი,
ან მთვარი მოსირმულ ღამეებში
თუშურ ფარდაგებზე
სევდის ირმებად ქსოვდი
მონატრებას, აუზდენელი სიყვარულის...

სამოცი გადი

კეთილო მეზდაპრევ,
მიამბე ზღაპარი,
გაზაფხულის ბალახივით ნაზი.
შეც შენა ლამაზი ამბიდან
ვარ გამოპარული.
წლები კი არა, გულიდან
გაფრინდა სამოცი გედი.
წავიდნენ ადამიანთა მინაზე სახეტიალოდ.
ერთმა სიყვარული ისაგზლა,
მეორემ თეთრ სანმისს ქეატოვა
ღალატის ჯვარი.
სამრეკლოსთან გააწყეს ბუდე,
დაზარდეს ბარტყები.
იპოვეს უკვდავების წყალი.
ფრთებით მომიტანეს წვეთი.
ისახსოვრეს ღრუბლიდან მზის ჩანგი,
მღერის საკრავი და
გალობას სალბუნად იფენს
გრძნობებით დალლილი გული...

პეტერა ესხერალდა

ესეში „ჯოისის ოთახი“ უკვე ვისაუბრეთ ტემინების Dura Mater-ისა და Pia Mater-ის შესახებ, რომელიც მწერალს სალოცავ ოთახში ხატებივით გაკრულ ფოტოების ქვეშ მიენერა და აღნიშნეთ, რომ, სამედიცინო ცინო თვალსაზრისით, Dura Mater ტვარში არსებული მემბრანა, რომლის უმთავრესი ფუნქცია, სისხლი ტვინიდან გულსხენ გაძაქჩიოს. Pia Mater ლათინურად სათონ დედას ნიშნავს, ამ მემკრანის ფუნქცია ტვინის ქსოვილის გამოკვება და დაცვა გახლავთ... ასე რომ, ჯოისის სალოცავ ოთახში ერთ-ერთი ხატი გულის სიმბოლო იყო, მეორე — გორგის, მესამე კი წარწერით Elena vidi (ვნახე ჰელენე) — ქალმერთის მინიერი ქმედებების. საგულისხმოა, რომ აღნიშნული ტერმინები (Dura Mater, Pia Mater) ოთახის მანის „დოქტორ ფაუსტუშიც“ გვხვდება. სამასლის ანგელოზი (სამაილი) ადრიან ლევერკუუნს უხსნის, რომ ესმერალდასგან ვენერიული მერინგითი დასწროვანებულს გარკვეული პერიოდის შემდეგ მეტასტაზები თავში აუვა. იმ პატარა ნაწილაკებს, სამაილის აზრით, გარევეული „მისწრაფება“ ამოძრავებით „უზენაესისკენ, რაღაც განსაკუთრებით ეტანებიან თავის არეს, მენინგებს Dura Mater-სა და Pia-ს, რაც შიდა ნაზ პარენქიმს იცავს, და დასწროვანების წამიდან იქითენ მიეშურებაზე გუნდ-გუნდად“.

ამრიგად, ეშმაკი არც მაღავს, რომ სწორედ როგორი მი მანილებმ შექრას ცდილობს, ის კონტროლს ამყარებს ადრიანის გორგებაზე, გულსა და საქმეებზე (სულინიშნიდის მოქმედების სფერო). ამ მიზნის მისალნევად სამაილი მოციულად ჰეტერა ესმერალდას იყენებს, რომელიც ადრიანმ (ნიკეშს მსაგასად) სარისეკიპობში გაიცინ, სადაც ლაიფციგი ახალჩასული გაუფრთხილო გაუფრთხილობად მიიყვანა ბარგის დამტარებელმა, მეგზურობას რომ უნევდა. დაბნეული ადრიან დიდ დარბაზში მდგარ როიალს მიუჯდება და რამდენიმე აკორდს აიღებს კარლ მარია ვებერის ოპერიდან „თავისუფალი მსროლელი“. ამ დროს მას „მხარში ამოუდგება ნუშისთვალება შავგვრემანი ქალი, რომელსაც ესპანური ბოლერო აცვია და ლოყაზე ხელს უცაცუნებს. ადრიანი შეკრთხა, მუხლით განზენდებს სკამს და საროსეკიპობის გარბის“.

Heae es, Hetaera Esmeralda, ეს თორმეტ მარცვლოვანი კოდი, რომელიც ადრიანმა ჩადო თავის უმთავრეს ნაბარმოებ „დოქტორ ფაუსტუშის გოდებაში“, ის დერძია, საიდანაც ყველაფერი ვითარდება. იგი მეორება „თითქმის ყველგან, სადაც კი საუბარი (ეშმაკას და დოქტორ ფაუსტუს შერის დადებულ) ხელნერილსა და შეთანხმებაზე, სისხლით განმტკიცებულ ხელშეკრულებაზე ჩამოვარდება ხოლმე.“ საგულისხმოა, რომ თორმეტი ხმოვნისგან შედგება ის წინადადებაც, რომელსაც დოქტორი ფაუსტუში ამბობს სიკვდილის წინ; „ვკვდები ცუდი და კეთილი ქრისტიანი“.

ესმერალდას „მეგობრად და მაჭანკლივი უმანკება დაირღვა“, რადგან ცხოვრებაში ქალი პირველად ეხებოდა და ისიც ადრე თუ გვიან დაბრუნდებოდა იქ, საიდანაც გამოიეცა. დაახლოებით ერთი წლის გასვლის შემდეგ შხამიანი ისრით დაღდასმულმა „მუხლი მოიყარა ინსტინქტის წინაშე“ — ვეითხულობთ რომანში. უფრო ადრე კი მთხოვბელი, ზერენუს ცაიტბლობი, საგანგებოდ აღნიშნავს, დამონურს გერმანულად ინსტინქტური ენოდება. ასე რომ, ადრიანის საროსეკიპობში დაბრუნება დამონური სანცისისად

თემურ გაბუნია

ნინას ნარმატულური რომანი

თომას მანის „დოქტორი ფაუსტუში“ ნინას ნარმეტულურ რომანად შეიძლება მივიჩნიოთ, რადგან მასში საუბარია აპოკალიფურ „კადნიერებით აღსავს ბარბაროსის დადგომაზე“.

„ახალი ნარმართობის“ ერთგვარი მქადაგებელია ჯეომზ ჯოისის თხზულებების ავტობიოგრაფიული პერსონაზე სტივენ დედალოსიც.

მანც რა საერთო ნიშნები ახასიათებთ აღრიან ლევერკუუნსა და სტივენ დედალოს და რას უნდა გულისხმობდეს თომას მანი კადნიერებით აღსავს ბარბაროსის?

მი დანებებად უნდა აღვიქვათ. თუმცა იქ ესპანური ბოლეროთი მოსილი ქალი, რომელსაც ესმერალდა შეარქვა, აღარ დახვედრია. საროსეკიპობი დასხულებული ლაიფციგიდან ქალაქ გრაცში გადასულიყო, სადაც სტაციონალურად მკურნალობდა. ადრიანი გრაცში ჩადის, ის შეგნებულად ცხოვრობს სწერულ ქალთან, რადგან რაღაც უცნაური სურვილი ამოძრავებს, თვითონაც დასწრებულდეს. ეს აქტი „დემონური ჩასახისა და საკუთარი ბუნების“ ანტიკურ ქალმერთთან, ვენერა პანდემოსთან, ვენერიული დაავადების გზით ზიარების სიმბოლოა. ესმერალდა ამ შემთხვევაში უბრალიდ შუამავალი იყო, ადრიანი მას Hetaera Esmeralda-ს ქარქმევს და ამ სახელს ქარაგმულად, საიდუმლო ფორმულებით, ჩაქას თავის მუსიკალურ ნანარმოებები. მალე ის დანერს მუსიკას, რომელშიც საუბარი იქნება (სულინიშნიდის მოქმედების სფერო). ამ მიზნის მისალნევად სამაილი მოციულად ჰეტერა ესმერალდას იყენებს, რომელიც ადრიანმ (ნიკეშს მსაგასად) სარისეკიპობში გაიცინ, სადაც ლაიფციგი ახალჩასული გაუდებაზე გუნდ-გუნდად“.

ამრიგად, ეშმაკი არც მაღავს, რომ სწორედ როგორი მი მანილებმ შექრას ცდილობს, ის კონტროლს ამყარებს ადრიანის გორგებაზე, გულსა და საქმეებზე (სულინიშნიდის მოქმედების სფერო). ამ მიზნის მისალნევად სამაილი მოციულად ჰეტერა ესმერალდას იყენებს, რომელიც ადრიანმ (ნიკეშს მსაგასად) სარისეკიპობში გაიცინ, სადაც ლაიფციგი ახალჩასული გაუდებაზე გუნდ-გუნდად“.

Heae es, Hetaera Esmeralda, ეს თორმეტ მარცვლოვანი კოდი, რომელიც ადრიანმა ჩადო თავის უმთავრეს ნაბარმოებ „დოქტორ ფაუსტუშის გოდებაში“, ის დერძია, საიდანაც ყველაფერი ვითარდება. იგი მეორება „თითქმის ყველგან, სადაც კი საუბარი (ეშმაკას და დოქტორ ფაუსტუს შერის დადებულ) ხელნერილსა და შეთანხმებაზე, სისხლით განმტკიცებულ ხელშეკრულებაზე ჩამოვარდება ხოლმე.“ სარისეკიპობში გაიცინ, სადაც ლაიფციგი ახალჩასული გაუდებაზე გუნდ-გუნდად“.

ესმერალდას „მეგობრად და მაჭანკლივი უმანკება დაირღვა“, რადგან ცხოვრებაში ქალი პირველად ეხებოდა და ისიც ადრე თუ გვიან დაბრუნდებოდა იქ, საიდანაც გამოიეცა. დაახლოებით ერთი წლის გასვლის შემდეგ შხამიანი ისრით დაღდასმულმა „მუხლი მოიყარა ინსტინქტის წინაშე“ — ვეითხულობთ რომანში. უფრო ადრე კი მთხოვბელი, ზერენუს ცაიტბლობი, საგანგებოდ აღნიშნავს, დამონურს გერმანულად ინსტინქტური ენოდება. ასე რომ, ადრიანის სარისეკიპობში დაბრუნება დამონური სანცისისად

დიდი მწერლის თხზულებებში აისახა, არა მხოლოდ მანისა და ჯოისის, არამედ სტაინბერეისა და ფოლკნერისისაც.

ამრიგად, თომას მანის „დოქტორ ფაუსტუში“ (და ნანილობრივ ჯოისის „ულისესი“) ნინას ნარმეტულურ რომანებაზეც შეიძლება მივიჩნიოთ, რადგან მასში საუბარია კულტურულისა და სულიერის მოსალოდნებლ კრიზისზე, ასევე იმ მატერიალურ პლატფორმაზე, რომელიც ღმერთიან მეტობობ ძალებს უნდა გამოიყენებინათ ძალაცემების ხელში ჩასაგდებად. ჯოისის ავტობიოგრაფიული პერსონაზე პერსონაზე დაგვაცის ადრიანის, ფრიდრიხის ნიცხვების ლიტერატურულ ორეულს. სტივენის თავი ახალი წარმართობის ცენტრში წარმოუდგენია, როდესაც გაიფიქრებს, „ჩევენ... ახალი წარმართობა... ომფალოს“. თუმცა ჯოისისა და ნიცხვეს შორის მანიც არის არსებითი განსხვავება, გერმანელმა ფილოსოფიულსმა, როგორც უკვე ვთქვით, პრატიტიულად, თავისი ცხოვრებით აღასრულა ვენერა პანდემიის მისტერია, ჯოისმა კი — მხოლოდ მხატვრულად და თეორიულად. ზოგიერთი მკვლევარი მას ბლუმის ერთ-ერთ პროტიპად მიიჩნევდა, მონიფულობის ხანის სტივენად, რასაც მხოლოდ ნანილობრივ შეიძლება დავეთანხმოთ, რადგან ბლუმი შეგუებული იყო მოლის ლალატს, ჯოისი კი ნორა სავარაუდო ორგაულობა ისეთ სასონარკვეთამდე მიიყვანა 1909 წლის ოჯახური კრიზისისას, რომ მეგობარი ბირნი ამბობა, ამაზე უბედური ადამიანი ცხოვრებას.

დიას, ჯეომზ ნორა უყვარდა და ამ სიყვარული მეტანკაულებად ხელი შეუშალა, უპირობობ დანებებიდა მაცდუნებებს, რაზეც ნათლად მეტყველებს მწერლის პარადოქსული გამონათქვამი: „ხელოვანს შეიძლება უნდოდეს, სატანას დაემსაგავსოს, მაგრამ საბოლოო ჯამში ის მაინც მაცხოვებას და ესკარებას.“

ლოცვა

1924 წლის 20 მაისს ჯოისი წერს ლექს „ლოცვას“, რომელიც მისი რომანების მთავარი პერსონანაუზების, სტივენ დედალოსისა და ლეობოლობ ბლუმის, ერთგვარ სულიერ მანიფესტადაც კი შეიძლება მივიჩნიოთ. ექსტაზის მისგავს ემსგავსება“.

„ბოლო მოულე, ჩემ მშვიდობ სიყვარული, ჩემს განაცილებად და მეტყველებას მწერლის პარადოქსული გამონათქვამი: „ხელოვანს შეიძლება უნდოდეს, სატანას დაემსაგავსოს, მაგრამ საბოლოო ჯ

ლიტერატურული გაზეთი

წყალონ. მასში იგრძნობა სული მორჩილება ქალბატონისადმი, რომელმაც მლოცველი უნდა იხსნას. ჯოისმა ეს ლექსი თვალის ოპერაციული გამოწვეული აგონისას დაწერა. თუმცა მნერალი დამაბრმავებელი სნეულების გაჩენამდეც სრულ კაპიტულაციას უცხადებდა ქალურ საწყისს, რაზეც ნათლად მეტყველებს უფრო ადრინდელი პერიოდის ესეები და პირადი წერილები.

უცნაურია, მაგრამ ფაქტია, ჯოისის ცნობიერებაში დათისადმი რნმენა ქალის სიყვარულმა ჩაანაცვლა. ახალგაცნობილი ნორასადმი 1904 წლის 1 სექტემბერს მიწერილ ბარათში ვკითხულობთ: „რა მშვენიერი დილაა... როგორ მძუდს ღმერთიც და სიკვდილიც. როგორ მიყვარს ნორა!“ 29 აგვისტოთი დათარილებულ წერილში კი მომავალ მეუღლეს, საკუთარ თავსა და ოჯახს ჯეომზი ასე უხასიათებს: „ჩემი გონება მთლიანად უარყოფს არსებულ სოციალურ წესრიგს, ქრისტიანობას, ოჯახს, დამკვიდრებულ ღირებულებებსა... და რელიგიურ დოქტრინებს. მანც რატომ უნდა მომწონდეს ოჯახის იდეა? ჩემი საშუალო ფენიდან გამოსული ოჯახი მთლიანად გაანადგურა მფლანგველობის ჩვევამ, რომელიც მეც მივიღე მემკვიდრეობით, დედა კი ნელ-ნელა შეენირა მამაჩემის სასატიკ მოპყრობასა და ხანგრძლივ გაჭირვებას.“

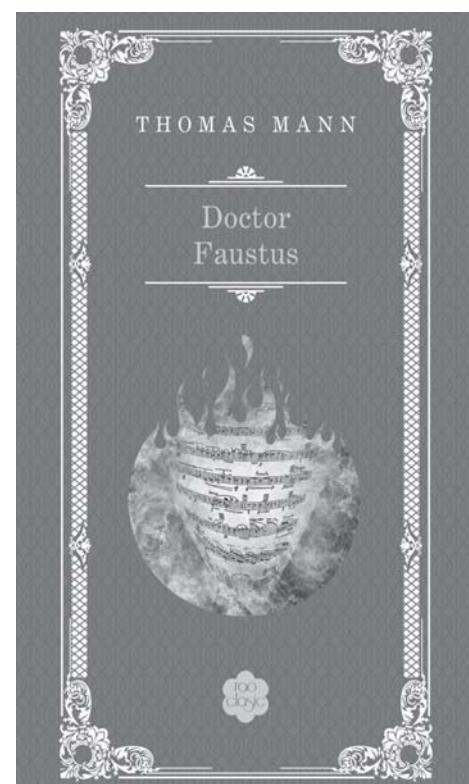
როგორც აღვნიშნეთ, ჯოისი მომავალ
მეუღლეს ცდიდა. საკუთარ თავს განგებ
ას ან

ნამდვილეში იყო. თუმცა, მეორე მხრივ, ამ ბარათების გადაკითხვისას ბევრს შეიძლება გაუკვირდეს კიდეც, ქალის სიყვარული ღვთის უარყოფასა და სიძულვილს რატომ უნდა იწვევდეს? ქორწინება ხომ ძველ აღთქმაშიც ნაკურთხია და ახალშიც? აპრამისა და სარასა, ისააკისა და რებეკას წინდობა ქრისტიანული ჯვრისწერის წინასახეა. „ცოლი შენი, ვითარცა ვენახი მსხმოი, კიდეთა სახლისა შენისათა; შვილნი შენი, ვითარცა ახალნერგნა ზეთისხილისანი გარემოის ტაბლისა შენისა“ — ვკითხულობთ 127-ე ფსალმუშმი. სახარებაში აღწერილ ქორწილს უფალი თავად ესწრებოდა. კანას გალილაში გამართულ წევულებაზე მისვლით მაცხოვარმა ქორწინება აკურთხა. წყლის ღვინოდ ქცევა კი მიგვანიშნებს, რომ ღვთის მოშიში წყვილისთვის სიყვარული წლების გასვლის შემდგომ უფრო გაძლიერდება და განსხვავებულ გემოს შეიძენს, როგორც ქრისტეს სასწაულით ღვინოდ ქცეული წყალი. უფალი უხილავად ყველა ჯვრისწერაში მოანილეობს, როგორც მღვდელმთავარი. ის კრავს და ამტკიცებს მომავალ ოჯახს. ქალი და მამაკაცი უნდა იქცნენ ერთხორც, რათა აღსრულდეს ქორწინების საიდუმლო...

ამრიგად, ოჯახი ერთგვარი ციხეს-იმაგრეა ადამიანისთვის, რომელიც მას ეშმაკის მანქანებისგან იცავს. თომას მანის „დოქტორ ფაუსტუსში“ პირდაპირაა ნათქვამი, ადრიანს რომ მოეხერხებინა დაქორწინება მარი გოდოზე (ისევე, როგორც ადრიანის პროტოტიპ ფრიდრიხ ნიცშეს — თავის რჩეულზე), ლევერკაუნი დაცული იქნებოდა სამსალის ანგელოზისგან, რომელმაც მისი ცდუნება ჰეტერა ესმერალდას მეშვეობით მოახერხა. ფრიდრიხ ნიცშემ თავისი ცხოვრებით, როგორც უკვე აღვნიშნეთ, პრატიკულად აღასრულა ვენერა პანდემიის მისტერია, რის შესახებაც ჯოისი თეორიულად მსჯელობდა თავის „ულისეში“. ასე რომ, „ულისეც“ და „დოქტორი ფაუსტუსიც“ სილრმისეული პლასტებით ერთმანეთის მონათესავე ნანარმოებებია, მეტიც — ნინასნარმეტყველური, რადგან მათში საუბარია იმ ეპოქაზე, რომელიც ახლოვდება.

ପ୍ରାଚୀନ କବିତା

1904 წელს ჯოისი წერს ესეს ადამიანის
მაცდუნებელ „გაშლის ხის ქალბატონზე“.
ის ხილული მშენიერების სასწაულია,
თანაც იმდენად „წინდა, რომ ღირსიც კი
გახლავთ ლოცვებით განვადიდოთ“. იმ
ქალბატონმა ასწავლა, როგორ შეეცოდა,
ხოლო თუ არ შესცოდავდა, ვერც ამა-
ლლდებოდა, რაფგან სწორედ ცოდვა
აძლევდა ადამიანს საკუთარი თავის შეც-
ნობის საშუალებას. ესეს აგრძორს მიაჩნია,

პერსონაჟი ადრიან ლევერკუიზიც, ესმერ-
ალდა კი მწერალს ჰეტეროდ (იშთარის
„შამხათად“) ჰყავს წარმოჩენილი. მაინც
რითი შეიძლება აიხსნას ზემოთ ჩამოთვ-
ლილ პერსონაჟთა ურთიერთსაბაირ-
ისპირო სულიერი განვითარების
მექანიზმი? მათი ქცევის პარადოქსული
განსხვავებულობა?

ଭାରତୀୟ ପରିମାଣକାର୍ଯ୍ୟର ଅନୁଷ୍ଠାନିକ ପରିପାଳନା

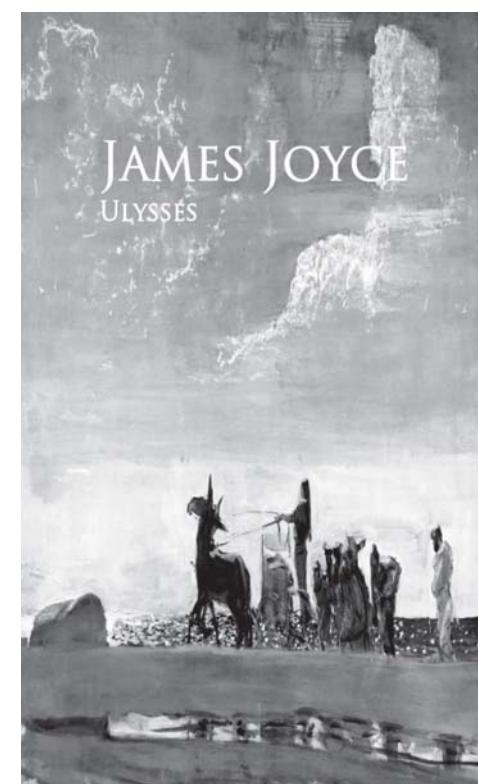
„პური ვით ვიგემო, ავი და ბინძური?“
„გილგამეშიანი“

გილგამეში პოემის დასახუისში სიყვარულის ქალღმერთის სრულ მორჩილებაშია, ასრულებს კველა რიტუალს, რაც მოეთხოვება, თან იმდენად „გულმოდგინება“, რომ ურუქის ბინადრებს მოსვენებაც კი დაუკარგა თავისი აღვირას ნილობით.

„არ უშებეს გილგამეშ
ქალწულს დედასთან

ასულს გმირისას, სასძლოს მოყვისას".
პირველი ღამის ნესი დაუკევიდრებია ურუქში და ამით იმთარს ახარებს, ის ხომ თავისუფალი სიყვარულისა და ეგრეთ წოდებული „საღვთო პროსტიტუციის“ მფარველია. ურუქის მეცე ეუდლება იშთარის ქურუქ ქალებს თამუზის გაცოცხლებისა და ნაყოფიერების დღესასწაულებზე, რაც „იყვ მისი არა მხოლოდ პრივილეგია, არამედ საღვთო ვალიც, რომელიც შედიოდა მეფის ფუნქციებში და უსაფუოდ უნდა შეესრულებინა“ (ზურაბ კიკნაძე, „გილგამეშიანის“ შესავალი). მაგრამ თანდათანობით შუმერული პოემის პერსონაჟი ხდება მთელი რიგი ცვლილებები, ის თითქოს კიბეზე იწყებს აღმასვლას. ძმადნაფიცობა ინიციაციის პირველი საფეხურია. სწორედ ენქიდუ (ძმადნაფიცი) გადაუღობავს გზას სანთიობოსკენ და მიახვედრებს, რომ იშთარის მორჩილება უღირსი საქციელია. ძმობილი ურუქის

ნეფელს უარს ათქმევინებს პირველი ღამის წესის ალსრულებაზე.
ინიციაციის მორიგი საფეხური კედრონის ტყისკენ ლაშქრობაა. ხუმბაბას მოკვლის შემდეგ ურუქში დაბრუნებული გილგამეში უკვე იმთარის სარეცელზე ასვლასაც კი უარობს, რაც იმ ისტორიულ ეპოქაში დიდ სულიერ გმირობას მოითხოვდა. რომელი რელიგია ბატონობდა ურუქში? ეს ქალაქი შეიძი ბრძენის დაარსებულად ითვლებოდა, რომელთავანაც ერთ-ერთმა ემირექარის აფეხალმა ზეციდან ჩამოიყვანა „ცის დედოფალი“ — ქალმერთი ინანა (იმთარი). დღესასწაულებზე ურუქის მთავარ ტაძარ ეანნაში ტარდებოდა ისტარისა და თამაზის (რომაული ვერსიით — ვენერასა და ადონისის) საატივისაცემო რიტუალები, რომელთა შეუსრულებლობაც გაბატონებული რელიგიის უარყოფას იწნებავდა. გილგამეში იმთარს უპირისპირება, ოლონდ ბოლომდე არა, ის თანახმა ხორბლით აუვსოს ბედლები ინანას, შესწიროს ძვირფასი სამოსი ქურუმექალთა და კერპათა შესამისად, მაგრამ იმთარს კი ალარ შეეუძლება, რადგან მისი წარმომადგენლობა უკვე დაუდგინდა.

„ლრიფე ხარ ქარის ვერდამწერო,
სასახლე — მამრთა დამღუპველი,
ხარო ხარ, მზაკვრულად გათხოლი...“
საყველურობს გილგამეში ქალღმეროს
აღ იძის მსხვილ პლატი წილოვოსოს.

და იმ ექვს სასწაულოდ ს ჩამოუთვლის, რომელიც მან განირია: ქვესკნელში ჩაგდე-
ულ თამაზს; ფრთებდალენილ ჭრელ ფრ-
ნველს; ლომს — ხაროში ჩავარდნილს;
ოლტით ნაცემ და შვიდ ბერუზე ნაჭერნებ-
ჟენს — უწყლობით დავარდნილს; თხებ-
ს მწყებს, იმთარის შელოცვით მგლად
ცეულს; ასევე იშულანუს, იმთარის მამის
ებალეს, რომელმაც ქალღმერთი უარყო
იტყვებით: „პური ვით ვიგემო ავი და ბინ-
ჯური?“

აძირიგად, კედრონის ტყიყიდას დაბ-რუნებული გილგამეშისთვის იშთარი უკვე ისთვის სათაყვანებელი ქალღმერთი იღარაა, უბრალოდ შურისმაძიებელი და ოოროგტი ქალია. საზოგადოდ, წარმართო-აში არსებობდა დაბალი და შედარებით აღალი დონეები (სულიერი განვითარებ-ს თვალსაზრისით). წარმართები იყვნენ ბლატონი, არისტოკრელე, ჰომეროსი, ვერ-ილიუსი და „ბერვულფში“ ნახსენები ითინებიც — მკვდრის მჭამელები, რომ-ლებიც ამაზრზენ რიტუალებს ასრულებდენ. ადამიანების მსხვერპლად შენირვა ივით კულტურულად დაწინაურებულ კულტებიც კი მიღებული იყო, მაგალითად, აბერძნეთში, რომლის მეფე აგამენონაც ტროაში გალაშერების წინ საკუთარი ქალ-შემვილი იფიგენია შესწირა ღმერთებს. ბიბ-ლიასა და მხატვრულ ნანარმოებში (თო-ბას მანის „იოსები და მისი ძმები“) აღწერ-ალია, თუ როგორ კლავდენენ თავიანთ პირმშობს შუამდინარეთში, მცირე აზიასა და ჩრდილოეთ აფრიკაში. თომას მანის ზრით, თვით მესოპოტამიაში მცხოვრებ აკანბის სიმამრ სემიტ ლაბანსაც კი ჰყავ-და შენირული უფროსი ვაჟი ღმერთები-თვის ქალდეველთა წესისამებრ, მსხვერ-ბლად მიტანილის ძვლებს კირელიევიასავ-თ ინახავდა სახლის კედელში.

ნარმართულ სამყაროში ამ საზარელ ჩინტუალს უპირისპირდებოდნენ თეზევსი-ა და ფარნავაზის მსგავსი რჩეულები. უზევსმა მოკლა ლაბირინთის ურჩხული მინოტავრი, რომელსაც ათენელ ჭაბუკებ-ა და ქალიშვილებს უგზავნიდნენ შესაჭ-მელად, ხოლო ფარნავაზმა აღკვეთა რიტ-უალური ხასიათის მასობრივი კანიბალ-ზმი (“ქართლის ცხოვრება”, ტ. I, გვ. 26). ბრამბა ღვთის კარახით ისააკის ნაცვ-ლად ვერძი დაკლა და დაწვა სამსხვერპ-ლო კოცონზე. ნეტარი თეოდორიტე აღნი-ნეავს: „იმის გამო კი არ ცდიდა უფალი ბრამს, რომ მისთვის ესწავლებინა ის, რაც უკვე იცოდა, არამედ უცოდინართათვის ჩრდომ ეწიენებინა, თუ რა სამართლიანად ქეიყვარა პატრიარქი.“ უცოდინრებში რამართული კუთხის მიხმარის

ამრიგად, გილგამეში დაბალი დონის
არმართობიდან (იშთარის ამორალური
ულტის თაყვანისცემა) უფრო მაღალი
ძონის წარმართობისკენ მიდის, როგორც
ევრგილიუსის ენეასი, რომელიც, როგორც
უკვე აღვნიშნეთ, უარს ამბობს ვენერას
ეთავაზებულ დიდოზე, ღვთისგან დაკ-
სრებული მისიის შესრულებაში ხელს რომ
უშლის და ლათინთა სამეფოსკენ მი-
მართება. კალიფსოს ტყვეობას თავს აღ-
ევს ოდისევსიც და მშობლიური ითაკისკენ
მისისწრაფის. გილგამეშსა და ენეასს წარ-
ართობა არც აკმაყოფილებთ, ისინი ხვდე-
ბიან, რომ არსებობს რაღაც უფრო დაადი
ჩამა. ჭეშმარიტების შესამეცნებლად ისინი
თავს განსაცდელში იგდებენ და სახიფა-
თო თავგადასავლებასც კი არ ერიდებიან.
ით, ასეთ მაღალ სულიერ დონეზე დგანან
ეოთა ამიშვანია „ოა, ენიოსა!“ ემირიძი

გილეადემიანთა და „ეტეიდას გიორის. სრულიად განსხვავებული ფსიქიური წყობის ადამიანები არიან ჯოისის სტივენ დედალონს და ოთმას მანის ადრიან ლეკერ კიუნი. ქრისტიანული ეპოქის შემცემს ელემონტა აქვთ ბიბლიის, არანაირი სახიფათო დოგზაურობებიც არ სჭირდებათ ჭეშმარიტების შესამეცნებლად, რადგან ის უკვე ააქადაგებია და მაინც წარმართობას

“ଶ୍ଵରନାଳୀ ସାକ୍ଷେଳୀ “ଦାନ” ଦ୍ୱୟାଲୀରଲାବନ୍ତରୁଲୀ ଫ୍ରାଙ୍ଗି
ଏହାରୁଲୀ (ଅର୍ଥାତ୍) ମୁଖ୍ୟମୁଖ୍ୟ ପାଠିଗୁଣିତିରୁଲୀ ପାଠିଗୁଣିତିରୁଲୀ
ଏହାରୁଲୀ (ଅର୍ଥାତ୍) ମୁଖ୍ୟମୁଖ୍ୟ ପାଠିଗୁଣିତିରୁଲୀ ପାଠିଗୁଣିତିରୁଲୀ

ვასილ
ბესელია

აგვისტოს პოლო ლექსი

ვაგროვებ ყრმობის
სიცხიან ბოდვებს,
იმ დროის ომებს —
უაზროდ ფიცხელს!
ვაგროვებ ბედის
ცარიელ ბოთლებს
და ვადაგასულ
აგვისტოს სიცხეს...

ვაგროვებ მიზეზს
გულების სერვის,
რაც მისხალ-მისხალ
ვზომე და ვთვალე,
ვაგროვებ შიშველ
მთიების სერვიზს,
დოლბანდის ნისლში
გახვეულ მთვარეს...

ვაგროვებ სახლებს
ჩემს ბოლო ქოთან,
ვაგროვებ მტერს და
ვაგროვებ მოძმეს,
ვაგროვებ —
რაც რომ ულმერთოდ მოხდა,
ვაგროვებ —
რისიც ღმერთია მოწმე...

ვაგროვებ თმებს და
ტუჩებს და თვალებს,
ცრემლებს, მირონად
რომელიც ვიცხე...
ვაგროვებ ხსოვნის
შფოთიან ქალებს,
ვით ვადაგასულ
აგვისტოს სიცხეს...

ვაგროვებ, სადმე
თუ დამრჩა ლექსი,
ვაგროვებ ზღვა ხალხს —
ერთად და გროვად,
მათ, ვისაც ჩემგან
არ ახსოვთ ხემსი,
მათ, ვისაც მართებთ
ჩემს გამო გლოვა!

ხან მაღლა იწევს
ოცნების ჭერი,
ხან მტკრაან ქუდში
ეშვება ხურდა...
ვაგროვებ — რაც რომ
არ იყო ჩემი,
ან რაც იყო და,
ჩემად არ მსურდა...

...მერე,
ამ სიმწრით წაგროვებ ალაფს,
ამ ვადაგასულ
აგვისტოს სიცხეს,
ვუტოვებ გამხმარ
ფოთლებს ქალაქს,
ვამთავრებ ამ ლექსს
და სიკვდილს ვიწყებ!..

* * *

ვილევი თუმცა
მისხალ
და მისხალ,

ვევდები თუ ვხდები
სიკვდილის ღირსი —
შენა ხარ სხვასთან
და ჩემთვის ის ხარ,
ვერასდროს რომ ვერ
იქნება სხვისი...

ისევ იმ ცრემლის
ფარვანას ვისევ
და ჩემში ისევ
შენი მზე უფლობს...
სხვასთან ხარ, მაგრამ
ჩემთან ხარ ისე —
ჩემთან რომ იყო,
იმაზე უფრო...

ვალაგებ მტვრიან
ოცნების ჩერდაქს,
და ბოლო ვარდით
გავდივარ ბისზე...
როგორც რომ არ ხარ —
ისე ხარ ჩემთან,
და როგორც რომ ხარ —
არა ხარ ისე...

თამაშობ ჩემი
სიზმრების ბისზე
და არც სიზმარი
წამით არ იცდის,
და ჩემს სიცოცხლეს
განვიცდი ისე —
მკვდარი რომ თავის
სიკვდილს განიცდის...

იმედად დამრჩა
ის სერენადა,
იმ გარდაცვლილი
ხსოვნის კვეთება —
როგორც მორწმუნეს გასვენებამდი
ძვირფასი მკვდარი ეიმედება...

...მოგაგნებ, ალბათ, მხოლოდ წინა დღით,
მზე რომ ბოლოჯერ გაშლის ირაოს...
როცა სიკვდილი მხოლოდ იმად ღირს,
რომ ხსოვნის ლოდი ააყირაოს...

როცა მინიდან ცამდეც თავებევა,
რადგან არაფრის ჟამი დამდგარა...
როცა სიცოცხლე მხოლოდ საქმეა,
უსაქმოდ კაცი ვერ ძლებს რადგანაც...

ხოლო ჯერ
ვცოცხლობ განგების ძალით
და ვეღარ ვკვდები ვერასდიდებით...
ჯერ გულში მტეხავს ყინულის ქვალი
და წლები მახრიობს გამხმარ თითებით...

და გეძებ...
გეძებ საწუთოს გზებზე,
ჩემთვის სხვისას და სხვისთვის ჩემიანს...
...იმ მარადულებავ იმედით გეძებ,
პოვნას იმედი რომ მირჩევნია!

უფრია მოინალე

ზუსტად არავინ იცოდა,
საიდან გაჩინდა სოფელში უტუია...
ამბობდნენ, ქიონიას ცხონებულმა ქმარმა
გორიდნ ჩამოიყვანაო.
ბაზარში ტომრებს დაათრევდაო.
ასე, 45-50 წლის იქნებოდა.
ყველა ქიონიას მოინალეს ეძახდა,
„მოინალე“ მეგრულად მოჯამაგირეს ნიშნავს.
არც პასპორტი ჰქონდა,
არც სამზედრო ბილეთი,
არც გვარს ამხელდა და არც სახელს,
უტუას ეძახდნენ და მორჩა.

უთენია სტენით მიღენიდა ქიონია საქონელა.
უსტევნდა და რას უსტევნდა!
ბულბულია ეს შობელადლიო, ამბობდა მამაჩემი,
მოცარტია რომ უსტევნსო,
ახლა — მოვენსო,
ახლა არაყიშვილსო...
მე მაშინ არ ვიცოდი, ვინ იყენენ ესენი...
მაგრამ სამუდამოდ დამამახსოვრდა
უტუას მაქარყინულივით ტკბილი მელოდიები!

პალატიანი სახლი ედგა ქიონიას.
ზედა სართული ხის იყო, იქ თვითონ ცხოვრობდა,
ქვრივი, უძვილძირი,
უნათესაო,
ჯერ კიდევ თვალგასაყოლებელი დედაკაცი,
ქვემოთ, აგურის „პადვალში,“ უტუა იდგა.
ამბობდნენ, უტუა ზემოთ არასოდეს ასულაო.

მუდამ ფეხშიშველი მახსოვს უტუა.
დადიოდა სიცხისგან ადუდებულ რეინიგზის
შპალებზე და უსტევნდა.
შპერტი „ავე მარია“ მოიპარებოდა ფანჯრებში,
ვარდივით იფურცლებოდა
და თვალდახუჭული ველოდი,
როდის შემოჰყევებოდა ერთმანეთში არეული
საკმევლის, ვარდისა და ნელსაცხებლის სურნელი...

„ხო, ხო, ხო, ამას რომ პატრონი ჰყოლოდაო!“
„მერვე კლასში, მენინგიტი რომ დამართნია,
სწორედ მაშინ მოკვდომიან დედა!“
„ბოზებს გამოსაშტერებელი წამალი მიუციათო!“
„კონსერვატორიაში რექტორი გაულახავს და
ნაჯდომიაო!“

რას არ ამბობდნენ.

საღამოს, უტუა საქონელს რომ მოწველიდა,
რქეს რომ ჩაკვეთავდა,
ხსოვნებს რომ გამოაგნებდა და დააბინავებდა,
ჩამოდიოდა კიბებზე ქიონია,
„ცინკას“ ტატტში ჩასასამდა ნავთს,
დაუჯდებოდა უტუას წინ და ბანდა მაზუთიან ფეხებს.
დაჰყურებდა უტუა ქიონიას ქათქათა ძუძუებს
და „ავე მარიას“ უსტევნდა...

მე სკოლაში ისე ვერ წავიდოდი,
ქიონიას სახლის წინ რომ არ გამევლო.
იდგა ჭიშკართან უტუა,
ეჭირა ქიონიას თანამეცხედრის ნაალაფარი,
ბერლინიდან ჩამოტანილი ვიოლინო,
თვალს არ აშორებდა პალატიანი სახლის
და უერავდა და უერავდა...
უერავდა მენდელიონის...

ლიტერატურული გაზეთი

ვიკალდის...
შუბერტს...
ვერდის...
შიგადაშიგ ქართველებსაც გამოურევდა...
მე მონუსეული ვუშენდი
და ყოველდღე ვავვიანებდი პირველ გაკვეთილზე!
ერთხელ მთხოვა — ვიოლინოზე „უტუია“ ამომიკანოვ,
ოღონდ ლამაზად ქენიო.

ვეცადე და კარგადაც გამომივიდა.
იმ დღიდან გამორჩეულად შევუყვარდი უტუია!

ერთ დილას არ ჩამოსულა ქიონია კიბეებზე,
არც ზალის კარი გაულია,
არც თეძოზე დაყრილი თმა დაუვარცხნია
აივნდან ეზო-უურეს თვალიერებით...

მიუტოვებია უტუიას დაკვრა და ასულა ზემოთ.

სკოლიდან მობრუნებულზე ქიონიას ჭიშკარი
ლია დამხვდა.

ხალხი ირეოდა!

აივანზე უტუია იდგა და, როგორც მერე გავარკვიე,
ბრამსის რექვეიმს უკრავდა!

სულლის, ქრქილებდა ხალხი:

„გიში მაინც გიშიაო.“

„რა დროს სკრიპის ლრიტინიაო.“

„რატომ არ დაუკრაეს, ძმაო, რა ოჯახი დარჩაო“. „ყველაფრით მონტყობილიო.“

„რა საქონელიო,“

„რა ხეხილიო,“

„რა სიმინდის ყანებიო!“

„ანი ცოლასც მოიყანს, ახალგაზრდა კაციაო!“

„მრაოთრეს ვილაცას, მასავით შტერსო!“

ხუთშაბათს დამარხეს ქიონია.

პარასკევს დილაბნელზე გადანა საქონელი უტუიამ.

იმ დილით, სკოლაში მიმავალმა,

იგი მე ვნახე უკანასკნელად,

მეორე სართულზე ზალის კარი გაედო,

იდგა აივანზე და უკრავდა...

50 წელი გავიდა მას მერე...

ამ ზაფხულს, მშრალ ხიდზე,

თვალი გაქექილ ვოლინოსკენ გამექცა.

რა ლირს-მეტქი, ყასიდად ვიკითხე.

კაი დიდი თანხა დამისახელეს.

— მაჯინია თუ სტრადივრი, შეკაცო-მეტქი, —

შევეხუმრე გარემოვაჭრეს.

— არც ერთი არაა, ჯიგარო,

მარა უტუიას ნაქონია, ძალიან ძვირად ფასობსო!

ყურებს არ დავუჯერე.

ვეცი ვიოლინოს!

ჩემს ამოკანწულ „უტუიაზე“ გული ამომიჯდა!

გამახსენდა ქიონია და მისი ფეხშიშველა მონიალე.

გამახსენდა და მტგრითა და სიცხით გათანგულ

შავ-თეთრ არემარუზე მაფშალიას ვარდისფერი

სული დაფრინდა:

„ავე მარიას“ უსტვენდა ჩემი საწყალი უტუია!

გაპუას მატარებელი

ბაბუა ოთხმოცს გადაცილებული მახსოვს.

უმეტესწილად იწვა.

„უკანა თახას“ ვეძახდით ბაბუას საძინებელს.

რეინიგზელი კაცი იყო.

„პარიზი შელეზნოდაროუნიკ“ — იტყოდა ხოლმე

და სანოლის თავთან ლურსმანზე

დაკიდულ რეინიგზელის

შინელს გახედავდა,

თითქოს ნათქამს მტკიცებულებას ურთავდა...

მე ერთი სული მქონდა,

შინელის საყელოზე მიმაგრებული

რეინიგზის ემბლემა სკოლაში ნამელო...

ბაქო-როსტოკის სახალხო მატარებლის უფროსი

ყოფილია ბაბუა.

პენიაზე რომ გავედი,

კაი ხანი,

ორი წყვეტილი სიგნალით მესალმებონენო,

ბაბუა, მემანქანები,

მერე და მერე მიმატოვესო, დრო რომ გავიდაო!..

ბაქოსა და როსტოკზე

დიდი და ლამაზი ქალაქი არ არსებობს-მეტქი,

ვუმტკიცებდი ბავშვებს

ბაბუასგან ათასჯერ განაგონს...

სკოლაში ნასვლის დრო სახალხო

მატარებლების მოძრაობით მქონდა მონიშნული,

ზეპირად ვიცოდი მათი გრაფიკი,

ის კი არა, ბორბლების, ერთი შეხედვით უსისტემო და

არითმული რახარუზით ვარჩევდი,

რომელი ვაგონი იყო კუპირებული და რომელი —

პლაცაკარტი,

რამდენი საერთო და

რამდენი რბილი ვაგონი იყო ჩაბმული.

საბარგო მატარებლების მძიმეწონიანი
შემადგენლობის გავლისას
თვალდახუჭულს, სმენით შემექლო
ერთმანეთისგან გამერჩია
საკონტეინერო და სტანდარტული ბაბუა,
დახურული და ლია გონდოლა,
პოპერი თუ ვაგონ-მაცივარი...

უხაროდა ბაბუა, ნამდვილი რეინიგზელი ხარო,
ალალია შენზე ჩემი სახელი და გვარიო!
რომ გამოვეთდები, სამტრედიაში წაგივან
და მატარებელს გიყიდიო...
ლამები არ მეძინა.

ყოველდღე ვეკითხებოდი:
— ბაბუა, ბაბუა, არ გამოვეთდი?
— გამოვეთდები, ბაბუა, აუცილებლად გამოვეთდები,
მაცალე ცოტა!

გადიოდა დღები და მე სიზმრებში ვხედავდი,
როგორ მიგარიალებდი
მარგანეცით დატვირთულ ჰოპერებს,
და ჩევენი ეზოს წინ ჩავლისას,
როგორ ვესალმებოდი ბაბუას
ორი წყვეტილი სიგნალით...

— არ გამოვეთდი, ბაბუა?

ვაწყებდი დილიდინ და იმ ბედნიერ დღეს ველოდი,
გამოვეთდიო, რომ მიასახუებდი!

ბაბუას გამოვეთების ნატვრასა და
მატარებლის ლოდინში გადიოდა ჩემი
ბავშვობის, შპალის საყვარელი სუნით გაულენთილი,
დღები.

მატარებელი მინდოდა,

თორემ რეინიგზა ისედაც ჩემად მიმაჩნდა:

რეინიგზით დავდიოდი სკოლაში,

რეინიგზიდან ვმწყემსავდი საქონელს,

რეინიგზაზე ვთამაშობდით თხითხინობაიას

რეინიგზის გალმელები და გამოღელები...

რეინიგზა ირჩეოდა ქეყნის ამბავი...

როცა ბაბუამ ერთ დილით დამაჯერებლად მიპასუხა,
დღეს, შუადღემდე,

უცილებლად გამოვეთდებიო,

და როცა შეუდილით, უკანა ოთახიდან,

ბებიას შეცხადება „ბაქო-როსტოკოვის“ ხრიგინმა

გადაფარა,

მიხევდი

რომ ჩაიარა ბემი ბავშვობის მატარებელმაც!..

...

— ბაბუა, ბაბუა, მიყიდე ეს მატარებელი... —

მეუბნება ჩემი შვილშვილი და

რეინიგზისკენ მახედებს.

— გიყიდი, ბაბუა, გიყიდი, აუცილებლად გიყიდი, —

განცვიფრებული ვპასუხობ მე, —

ცოტას გამოვეთდები,

მერე სამტრედიაში წაგიყვან და გიყიდი!

— როდის გამოვეთდები, ბაბუა? — არ მეშვება ბიჭი.

— დღეს, შუადღემდე აუცილებლად გამოვეთდები, —

უკე დამაჯერებლად ვაპასუხობ და ვხედავ,

როგორ იცვას ჩემი ნელში მოხრილი ბაბუა

დაბაბაბულ შარვალსა და კირზის შიბლეტებს,</p

ପ୍ରାଚୀନ କବିତା

შეხვედრამ მაინც თავისი ქნა, საუბარს
შევყევით და ძველ ამბებს გუშინდელ
დღესავით ვიხსენებდით. ცოტა ხანში
ურთიერთობა აღდგა და თავდაპირველი
სიუცხვე თვალსა და ხელს შუა გაქარა. მა-
შინ გავიფიქრე, ის ადამიანებიც რომ ყო-
ფილიყვნენ იქ, რომლებიც უკვე აღარ
იყვნენ ამჭვეყანაზე, ასევე გაისხებდნენ
სულ უმნიშვნელო დეტალებსაც კი, მაგრამ
ისინი აღარ იყვნენ და აღარ იყო მათი მახ-
სოვრობაც. და უეცრად ვიგრძენი, რომ
ჩემი წარსული გაცოცხლდა, ვიგრძენი
ისიც, რომ წარსულში ჩამარხული დროის
ყოველი მონაკვეთი უამრავ წვრილმანს
იტევდა. ეს წვრილმანები უკვე დავიწყებუ-
ლი მქონდა და მხოლოდ იმ წამს გაცოცხ-
ლდებოდა, რა წამსაც რეალურ ცხოვრე-
ბაში კიდევ ერთხელ შევეხებოდა მათ და
მივხვდი — ჩემი მახსოვრობის ფსკერი
მოფენილი იყო თითქმის უთვალავი შეუძ-
ჩიველი ცხოვრების სული წვრილმანით და
იმასაც მივხვდი, უკვე იმაზე მეტად ხან-
გრძლივი გზა მქონდა გავლილი, ვიდრე
წარმოშედგინა. ვუყურებდი ამ ადამიანებს,
რომელთა დახსომებაც არასოდეს მიცდია
და ვხედავდი, რომ ჩემს მახსოვრობაში
თანდათან იღვიძებდა მათი სახის ყოველი
ნაკვთი, ხმის ტემპი, ირონია, ლაპარაკის
თუ სიარულის მანერა.

დიდხანს აღარ გვილაპარაკია. შენობაში
შეცემით და დერეფანს გავუყევით. მთელი
შენობა სანოტარო კანტორად იყო გადაქ-
ცეული. არამცულ დრო, ეპოქაც კა შეცემა-
ლა. აქ სხვადასხვა ოთახში ისბრძნენ ადგივა-
ტები, სარეკლამო სააგენტოს მუშაკები,
მთარგმნელები, გამომცემლები, ხელოსნები
და სხვა ათასი ჯურის ახალი დროის მოხ-
ელები. ზედის ირონიად მეჩვენა ჩვენი ნირ-
ვანის სამოხელეო თფილია ანუ სანოტარო
კანტორად იყო გაეცემობა. საოცარი დამთხვე-
ვაყო — ზაზას მოთხოვაბში წარმოსახულმა
რეალობამ ემპირიულ რეალობას შეისახა
ხორცი. ოდესალაც შუქ-ჩრდილებით სავსე
ნირვანა, რომლის წყნარი სინათლით მოლივ-
ლივე წიაღში ზაზას „დამიწებული ლექსის“
ჩანაფიქრი დაბადა (თუ შეიძლება ლექსის
ჩანაფიქრი დაიბადოს), ბიუროკრატიულ
აპარატად გადაქცეულიყო. შევკრთი. გამხა-
სენდა ამ ლექსის ფინალი, სადაც ჩემი მე-
გობარი ჩემ მიმართ გულთბილ დამოკიდე-
ბულებას და საკუთარი ხევდრისადმი
გულისტყვიფილს გამოხატავდა:

ამ შენობის ღრმა ოთახებში უცხო ადამიანების დახმული ხმები ისმოდა. ისინი ჩუმად მოძრაობდნენ დერეგნების ხვეულებში. მათ სახეებზე უაზრობა და უსისარულობა იყო გამოხატული. პირველი შეხვედრისთანავე ჩანდა, რომ ამ ადამიანებს მხოლოდ იმზმიერი საქმე აკავშირებდათ ერთმანეთთან და სხვა არაფერი. ხვალ ახალი კლიენტები შემოაბიჯებდნენ შენობაში და საქმეც სხვა მიმართულებას შეიძენდა. დერეგნაში სკამების მწკრივი გაჩენილიყო, სადაც ათიოდე კლიენტი ახლაც იჯდა და ელოდა თავის რიცს.

ძველი თანამშრომლები ჯვებეს
გავყევით უკან, მას, როგორც თვითონ
გვითხრა, ერთი პატარა ოთახი ჰქონდა
დათრეული. ავედით და საწერ მაგიდას შე-
მოვსუსხედით. იულონმა მტვრიანი ზედაპი-
რი ტილოთი გადაწმინდა და მაგიდაზე ძვე-
ლი გაზეთები დაფინანსა. ჯვებები დაწვლეუ-
ლი და დაუანგული ბაცივრიდნა შავი ჰური,
შებილილი თევზი და არყის ღილტრიანი ბოთ-
ლი გამოიღო. მყუდრო ეზოს ძველმა მკვი-
დრებმა და შენობის ძველისძველმა მუშაკე-
ბმა თევზის გაფუცევნა დაიწყეს. ისინი დამ-
შეულები იყენენ და ხარბად შესცეკროდნენ
მოზრდილ ნაფუცევენებს. ერთმა ვეღარ
მოითმინა, ნაგლეჯს ნასწვდა და ლოლნა
დაუწყო. ყველანი გაკვირვებულები შევც-

ანდრო ბუაჩიძე

გაელვება

ქეროდით ერთმანეთს, მე მგონი, ყველას ისე
თი განკდა გვქონდა, თითქოს ოცი წლის
წინათ სცილასა და ქარიბდას შორის გამოვ-
ლილ ხომალდზე ვიმყოფებოდით და ერთ-
მანეთი ახორაო შევამზინით...

ჯვებები ლაპარაკეს მოჰყვეთა, თან არაყეც
ასხამდა და მოკლე სიტყვებს ნარმოთქვამ-
და. ჩვენ ვიხსენებდით ამ შენობას, რომელ-
შიც ვიხსებდით და რომელშიც ადრე სხვა-
დასხვა უურნალის თუ გაზეთის რედაქცია-
იყო. მერე ვიხსენებდით ზაზას, გოგიას
გიგას, პანოვს და სხვებს, ვინც ამ ეზოში ან-
ამ შენობაში ტრიალებდა და სამუდამოლ-
დატოვა აქაურობა. ერთმა მორუსო ტიპი-
მა, პანოვი კარგად მახსოვესო, თქვა და თან-
მისი ლექსიც მოაყოლა. ამ ლექსში ლაპარ-
აკი იყო გაუთავებელ წვიმებზე, წვიმები

ქალაქის შენობებს ესხურებოდა.
მერე ოთახში თანდათან მწუხრი
შემოიპარა. მეინახენი უკვე უზენაშიგოდ და
გაბმულად ალაპარაკდნენ. ერთმა თქვა
რომ ხვალ იპერაციის გაკეთებას აპირებდა
და და მეტს ვეღარ დალევდა. მეორე ამ-
ბობდა, რომ ეზოში ოთახის კარი დატყვა
ლია და სეიფში შენახული დოკუმენტები არ
უნდა დაკარგულიყო, თორემ შავი დღე
დაადგებოდა. მესამემ რაღაც გაურკვევ
ოთა წაიძორდა მარტინა, წამოოთა თა უასოლა

ლად თაიღულებულა, თასოდევა და უაელა
ციოდ დატოვა ოთახი. სხვებიც
გაიკრიფენ თანდათან, ოღონძ ეგ იყო
წასვლის წინ ვრცელ ტირადებს წარმოთქ
ვამდნენ, რატომლაც მე მომმართავდენ
და მარწმუნებდნენ, ძალიან კარგად გვახ-
სოვხარ და გვეხსომებიო, მე კი ისინი ალარ
მახსოვდა და ისიც კარგად ვიცოდი, რომ
ალარ მეხსომებოდნენ.

გარედან შემოსული ხმები მიყუჩდა
ეტყობა, ადვოკატებმა და ნოტარიუსებმა
დატოვეს შენობა და თან გაიყოლეს თავი-
ანთი უსინარეული და უსიცოცხლო ფიზი-
ონობმიები. ყველანი თავ-თავიანთ გზას
დაადგნენ. ჯვებეს ოთახში შეკრებილებიც
თანდათან გაიკრიფნენ. მხოლოდ მე და
ჯვებე დავრჩით. წავიდა იქორაც. ჯვებე
იხსენებდა ფოტო-ეფექტებს, რომელსაც
ის იყენებდა დროის სხვადასხვაც
მონაკვეთზე, ვთქვათ, 80-იანი წლებისა

ბოლოდან რეალობის რადიკალური
ტრანსფორმაციის ხერხს თუ ეფექტუ
რასაც ობიექტივის მანევრირებით აღწევა
და. აპარატის გვერდული დახრით თუ ირი
ბი დაქანებით რეალობის უტრირება ხდე
ბოდა. აუცილებელი იყო დისტანციის
დაცვა და სხვადასხვა საგრის ობიექტივში
მოქცევა. გამომჟღავნების პროცესში კა
განსხვავებულ საგნობრივ გამოსახულე
ბებს ერთმანეთთან გარკვეული წესით
აკავშირებდა და შეეძლო სულ სხვადასხ
ვანაირი ეფექტი გამოიწვია. ამ ხერხს იყ
ენებდა რუსთაველზე ტანკების შემოსვლი
სას, იმავე თბილისის მოის, ეთნოკონ
ფლიქტების, 2008 წლის საპარო ბომბდამ
შენების, სხვა ოპერაციებისა თუ სუსუტებე
ბის გამომჟღავნებისას. ფაქტობრივად, ის
ქმნიდა ფოტომპროვიზაციებს
გროტესკულ სურათებს და ყოველივე ამას
თვითონ უკიდურესად გამძაფრებული რე
ალობა ჰყარნახობდა.

ამ ამბავს რომ მიყვებოდა, ჩამონქელ-და და მან რომელიდაც პატარა და მკვეთრი ფოტონათურა აანთო. ნათურა მაგიდას და მის სახეს ანათებდა. შევატყვევა სასმელი მაგრად მოჰყიდებოდა და, ამავე დროს, სახეზე დაქანცულობა ეტყობოდა ძველებური ხალისიანობა და სისხარტე აღარსად ჩანდა. ახლადა შევნიშნე, რომ მაგიდაზე ერთი ლიტრიანი ბოთლის გარდა არყის პატარა, უკვე დაცლილი ბოთლები შეგროვილიყო. „შენისთანა სტუმარი აქ ხშირად არ მოდის“ — მითხვა ჯვებურ და დაამატა: „კარგია, რომ შეგვდი, გულმა მიგრძნოდა სასმელი მოვიმარაგე“. ჯვებემ გაიცინა. ახლა უკვე თვალებიც აუცილებიდა და ძველებურ ჯვებს დაემსგავსა არადა, მეც ჩვეულებრივზე მეტად დავთვერი და, მის გაბმულ ლაპარაკს რომ უსმენდი, ისიც კი გავიიქმდე, ეს კაცი ვინ არის-მეტე, ვეღარ ვიცანი. სახეს მკვეთრი ნათურა უნათებდა. ის მართლა აღარ ჰგავდა თავის თავს: „მოდი, კიდევ ერთხელ ჩვენი ძმები მოვიგონოთ, თითქოს დიდი დრო არ გასულა, მაგრამ კველაფერი შეიცვალა“. ვიგრძენი, რაღაც უნდა მეთქვა და ვთქვი კიდეც: „ოცდაბუთი წელი ცოტა არ არის“. მერე ჯვებურ დამეთანხმა: „ჰოცოტა არ არის“. ვიცოდი, რომ ცოტა არ იყო. მაარამ ის დაონა თითქოს საოთავა-

କ୍ରିମ୍ସ ମିଲମା ଓଡ଼ିନ୍ । କାପିର୍ରେଡି ଗ୍ରାଫିନ୍ଡୋର୍କ୍‌ରେ
ଦାଶ ଓ ଆଖରୀ ନାୟକଙ୍କାର୍ଯ୍ୟରେ ମିଳିଲାଏବା ଅବଧି
ଦା । ମେର୍ରେ ବୀର୍ଯ୍ୟ ତାଙ୍କିରେ ପାଇଁ ପାଇଁ ପାଇଁ
ମେହାରିତେ ପାଇଁ ଓ ସାଥରିତେ ପାଇଁ
ପାନ୍ଦିତେ ପାଇଁ । ମେର୍ରେ ଜ୍ଞାନପାଇଁ ତଥାବୁ: “ମେ ମିନ୍ଦରେ
ଓ, ନୀତିରେ, “ସିତ୍ୟପ୍ରେରିତୀରେ ପାଇଁ
ତିର୍ଯ୍ୟକିତିରେ ପାଇଁ”

ნათურას მაგიდის კუთხისკენ პარუნებს
და უჯრიდან რამდენიმე ნიმუშს იღებს. შავი
თეთრ სურათზე აღბეჭდილია ორი
თავანეული ფიგურა (ესენი ზაზა და ლე
ვიკო არიან „სიტყვებიდან“), მათ თავსზე მოთ კი ჰაერში შლეიფვით გაშლილი სი
ტყვების ფანტასმაგორიული გრეხილია
„ეს როგორ გაკეთე?“ — გაოცებული ვე
კითხები ჯვებეს, ის კი იცინის: „ეგ საიდ
უმლოა, როდისმე გეტყვი“. მერე თვითონ
ზაზას ფიგურას მაჩვენებს, რომელიც მტკ

კვარში აგდებს ზარდახშას. ზარდახშა ლა-
მის სიბძნელეში ნათელს გამოისცემს. ზაზი
მოციაგე ზარდახშას სინანულით და შიშით
აყოლებს თვალს. არის კიდევ ერთი ფო-
ტოილუსტრაციაც: ზაზა სანოტარო კან-
ტორას შესცეკრის და დანანებით
ფიქრობს, რომ მისამართი შეეძალა, შეე-
შალა ქუჩაც, ქალაქიც და საერთოდ ყვე-
ლაფერი. „ეს ბოლო მაგარია, ბიჭო, ისეები
უბადრუე სინამდვილე რომ შერჩება ხე-
ლში“ — ამბობს ჯვებები და სურათებს უჯრა-
ში აპრილში. „მეტი ვეღარ გავაკეთე, დრო
აღარ მქონდა, შეკვეთებზე ვმუშაობდი
ერთხელ რომ მიყატოვე, მერე ვეღარ მი-
კუბრუნდი“. წერილი არ არის მარტინ და-
ვიტორიუსის მიერთებული, მაგრამ მარტინ
დავიტორიუსი არ არის მარტინ და-
ვიტორიუსის მიერთებული.

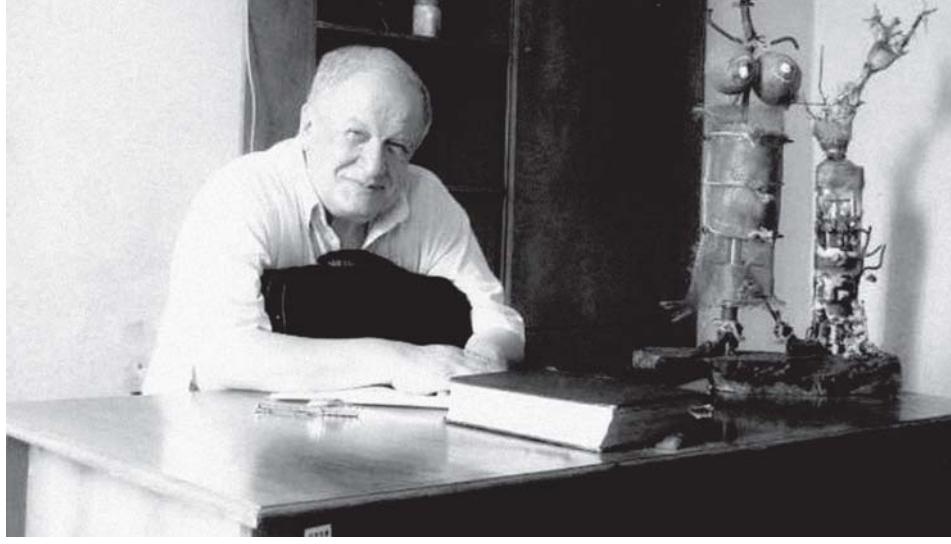
ოთახიდან გამოვდივართ და დერეფინის სიბნელეში გზას მივიკულევთ. ჯვებს ფიქრობს, რომ იოლად მივაგნებ კიბეს რომლითაც ქვემოთ უნდა ჩაიგდე და ალარ მელოდება, მე კი ხელის ცეცხლით ვპრუნა ერთ ადგილა, პირველ სართულზე ჩასას ვლელ კიბეს ვეძებ და ბოლოსდაბოლო ვპოულობ. ფრთხილად ჩავდივარ კიბეზე სრული წყვდიადია და მიკირს, რომ ჯვებს არ დამელოდა. უცნაური გრძნობა მეულება. მგონია, რომ ადამიანი სულ პატარა სივრცეშიც კი შეიძლება დაიკარგოს ან შეიძლება ამავე პატარა სივრცეში ისე თი რამ აღმოაჩინოს, რაც მთელ ცხოვრებას გაუნათებს; მეც ასე დამემართა, ჯერ ჩემი თავი აღმოვაჩინე ადრე ამ შენობაში ახლა კი მოულოდნებად დავკარგე კიდეც ვგრძნობ, ვუახლოვდები გასასვლელს, მაგრამ ვიდრე გავალ, ჩვენი ყოფილი რეა დაქცის კარს ვაგნებ და ოთახში შევდივარ. არ ვიცი, რა მემართება, სასმელი მერე ევა და თვალი მებინდება, ეს დაუვინწყარო ითახი, დაუვინწყარი ნირვანა ჩაბნელებულია, ითახის კუთხეს საიდანლაც შემოლენეული სუსტი სინათლე ეცემა. ვდგავარ და ვუყურებ ამ კუთხეს, საიდანაც სინათლე მთელ ოთახში იბერება და ვატყობ, რომ აკუე სხვა წერილი სუფეს. მტვრიანი სიცარიელე ან თუნდაც ღამის შუქ-ჩრდილო ები გაქრა და მისი ადგილი საკანცელარი იო-ნომენკლატურულმა წესიგმა დაიკავა ვა. თითქოს სხვა ატმოსფერო შემოყრა აოთახში, რათა ძველი კვალი წაეშალა და სხვა დროს ბიუროკრატიული სერიოზულობა შემოეტანა. მიკვირს და ვერ ვურიგდები აქაურობას, სიუცხვეს და სიცივეს ვგრძნობ და მინდა, გავარღვო ეს სიცივე. მერე დიდხანს ვაბჯენ მზერა იმავე ოთახის კუთხეს და ვხედავ, სიბნელეში მკრთალ შუქზე ადამიანის კონტურები ისახება. ფიგურა ირხევა, გამომტყველება იკვეთება, მხერები და ხელები... და თითქოს გატეხილ ჭიქასავით ღილი, რომელიც მთელ სახეს იერს უცვლის და ნალვლიანი თვალები, ჩემკენ მოყყორდილი მზერა... საწერ მაგიდასთან ზაზიანის და მე მიყურებს. მნარედ მეცინება მაგრამ ეს სინამდვილეა. თუმცა იმასაც ვფიქრობ, რომ ეს სიზმარია, მესმის გარეული დან ჯვებებს ხმა. მეძახის — ერთხელ, ორჯერ, სამჯერ... მერე დერეფინიან ფეხის ხმაც აღნევს ჩემამდე... არ მინდა გარეს გასვლა, ცოტა ხანს მინდა, ვუმზირ ზაზიანს გამოსახულებას, რომელიც ამ ოთახში გაჩნდა და არ იძვრის, მიყურებს; ქრება მერე ხელახლა ჩნდება და ისევ მიყურებს მინდა, რომ რაღაც ვუთხრა, მაგრამ არ ვიცი, რა ვუთხრა და სიტყვა მინტდება მერე მინდა, რომ ეს წვენება გავფანტო ვწვალობ, ხელს ავიქნევ, ვერ ვახერხებ... არა, ეს ნამდვილად სიზმარია იმიტომ, რომ ზაზა მიყურებს და ამბობს: „ხომ გითხარი ცხოვრება გაელვება-მეთქი და მეტი არაფერი. გაელვებაა და დამინტება“. ამას ამპონსა თა წერილია

გარეთ გავდივარ. ეზოში ლამეა და კაცისძვილი არ ჭაჭანებს. წვიმს. მე კი უკან მოუხედავად ვეშვები თავდალმართზე და თითქმის უკაცრიელ გამზირს მიღუყვები მახსენდება ნირვანა, სიგარეტის ნამწვები დაცლილი ჭიქები, შუქ-ჩრდილები, მახსენდება ჯვებები და მის ფოტოებზე შეჩერებული დრო, ადამიანები და საგნები, რომლებიც რეალობიდან გაქრნენ. მახსენდება სალამოები, ხანძოკლე სალამოები, ფანჯრის რაფებსა და ეზოს კუთხეებში ჩრდილჩაფენილი, მივდივარ გამზირზე წვიმაში და ვგრძნობ, რომ ეს ყოველივე ნამდვილად იყო, რადგან ზაზა ამ გარემოში ცხოვრობდა, მაგრამ მერე იმასაც ვფიქრობ, დღეს მართლა ვიყავი ძველ რეაქციაში თუ შემებალა; იქნებ ეზოც შემებალა, შენობაც და ქალაქიც!..

2010 წლის თერთმეტ იანვარს ვახტანგ როდონაიას მივწერე, რომ „ლიტერატურულ გაზეთს“ მასთან ინტერვიუ სურდა, საუბრის მთავარი თემა კი ქართულ ენასა და ლიტერატურაში მის მიერ შექმნილი სახელმძღვანელოები უნდა ყოფილიყო. სულ არ გაკვირვებია, მორიცებული უარი რომ მივიღე მისგან, რადგან ასეთი იყო — არ უყვარდა საკუთარი თავის ნარმოჩენა, ყოველთვის გაურბოდა უურნალისტებს, საჯარო გამოსვლებს და ამას სრულიად გულწრფელად აკეთებდა. სხვანაირად, ეს დიდი ბიბლიოფილი, ლიტერატორი და პედაგოგი ალბათ არაერთ ნიგნს დანერდა, მსხვილი სამეცნიერო ნაშრომებითა და მხატვრული ნანარმოებებით გამადიდრებდა ქართულ ლიტერატურას, თუმცა მან ყველაზე მოკრძალებული და რთული გზა აირჩია — პედაგოგიკა და სახელმძღვანელოები ქართულ ენასა და ლიტერატურაში. მოახერხა, მოსნავლებს სასკოლო ნიგნების პირველსავე გვერდებიდან აღმოჩინათ, რომ ქართული ლიტერატურა ცალკე არსებული, სასწავლად დასაზარი ან, უბრალოდ, საგანი კი არ არის, მასში მოელი სამყარო ირკვლება, სუნთქვას და ისინიც სამუდამოდ ამ მთლიანობის ნანილად აქცია.

5 წელშემდეგ ვახტანგ როდონაია 80 წლის გახდებოდა. და ახლა, როცა ის ადამ არის, მასზე და მის უდიდეს დვანლზე, რაც ქართული ლიტერატურის განვითარებასა და პედაგოგიკაში გასძინა, კოლეგები და მეგობრები საუბრობენ: ნინო ნაკულაშვილი — სახელმძღვანელოების ერთ-ერთი თანავაკორი და გამომცემელი და ლევან გერძენიშვილი — მისი კოლეგა და მეგობარი.

მოკრძალებული, რთული გზა

— ქართულ ენასა და ლიტერატურაში მუშაობა ვახტანგ როდონაიამ გასული საუკუნის 90-იან წლებში დაიწყო — იმ დროს, როცა საბჭოთა სკოლა, საბჭოთა განათლების სისტემა, იდეოლოგია ჯერ კიდევ ძლიერი იყო, თუმცა სსრკ ალარ არსებოდა.

ლევან ბერძენიშვილი: თუ როდესმე ვინძეს უნდა დაწერა ქართულ ლიტერატურაში სახელმძღვანელო, ეს ვახტანგ როდონაია. ლევრიტის გააჩინა ბევრი დიდი საქმისთვის, მაგრამ მთელი თავისი ტალანტი თავის ნიგნებს აჩვენა. ის იყო უბრავინები ადამიანი, რომლის მსგავსი ძალიან იშვიათად იძადება, ის გახლდათ ბრწყინვალე ლიტერატორი, მეცნიერი, მაგრამ ყველაზე უფრო მნიშვნელოვანია, რომ მას შეეძლო, სხვა ადამიანში ჩაედო. თესლი, რომელიც იძარღვის და განვითარების და განვითარების აუცილებლად იხარებდა — უბრავინვალესი პედაგოგი გახლდათ. და, ჩვენთვისაც იყო იდეალური მეგობარ-უდაგოგი. ვახტანგს გააჩინა, რაც არის მთავრი პედაგოგიაში, რაზეც დგას ეს დარღვეს სიყვარული. ამიტომ ბუნებრივია, რომ სწორედ ვახტანგი გახდა ამ სახელმძღვანელოების ავტორი.

ნინო ნაკულაშვილი: საბჭოთა კავშირის დროს განათლების სამინისტრო კურირებდა სახელმძღვანელოებს. ვგულისხმობ, რომ ნიგნებზე მუშაობდნენ სამინისტროს ერთ-ერთი განყოფილების, მეთოდური ტრიბუნის, თანამშრომლები. ეს გახლდათ ერთ-ერთი განყოფილების შექმნისას და გამოაცხადდა კონკურსს სახელმძღვანელოებზე. თანდათან მკვიდრებოდა ცინობიერება, რომ არ შეიძლება, სახელმძღვანელო ინერებოდეს მხოლოდ დაკვეთით, ერთსა და იმავე დახურულ წერეში. საჭიროა წრის გახსნა, პროცესის საკონკურსო საფუძველზე გადაყვანა. როგორც გითხარით, ბატონ ვახტანგი მუშაობა უკვე დაწყებული ჰქონდა, დაწყებით, მე-5 და მე-6 კლასის სახელმძღვანელოები მზად იყო.

— 90-იან წლებში, როცა ვახტანგ როდონაია სახელმძღვანელოებზე მუშაობას შეუძლება, ვგულისხმობ, სანამ სოროსის ფლობის კონკურსები დაიწყებოდა, ეს პროცესი მაინც არასტაბილური, არამდგრადი, შეიძლება ითქვას, ქაოსური იყო. ხმა ასე?

ნინო ნაკულაშვილი: განსაკუთრებულად აღნიშვნავ, რომ ეს იყო თავიდან ბოლომდე ენთუზიაზე დაფუძნებული სამუშაო. არავინ იცოდა, რა ტედი ელოდა იმ სახელმძღვანელოებს, რას იტყოდნენ სამინისტროში, დაისტაბებოდა თუ არა ნიგნები, მივიდოდა თუ არა ისინ სკოლამდე. მოკლედ, ეს იყო ენთუზიასტია ჯერთ, რომელიც მიიჩნევდა, რომ არის პრობლემა და თავს არ ზოგადა ამ პრობლემის აღმოსავალის სათქმელს — არა. სასკოლო განვითარების პროცესი პროცესი გასცდა სამინისტროს ფარგლებს. ვახტანგი როდონაია სწორედ სამეცნიერო ტალანტის ნამომადგენელია, განათლების სამინისტრომ რომ გაუხსნა კარი.

ლო ნიგნებში ასეთი მასალის შეტანის თვალსაზისით, უდიდესი ცვლილება განიცადა სახელმძღვანელოებში.

სხვათა შორის, ჩვენმა ჯგუფმა შექმნა ლექსის პრეზენტაციის, ლექსის დამუშავების კულტურა, რაც, დიდი სიხარულით მინდა, აღვინიშნო, დღეს უკვე უამრავ სხვა აღტერნატიულ სახელმძღვანელოში მხვდება. თამამად შემიძლია ვთქვა, რომთან ამედროვე სახელმძღვანელოს კულტურა დანერგდა ვახტანგი გვერდული ენასა და ლიტერატურაში. მოახერხა, მოსნავლებს სასკოლო ნიგნების პირველსავე გვერდებიდან აღმოჩინათ, რომ ქართული ლიტერატური და არაერთ არაერთ არასტაბილური ლიტერატურის განვითარება და მეგობარი. სახელმძღვანელოების ერთ-ერთი განვითარების და ამავდნენ აღტერნატიულ სახელმძღვანელოს სტანდარტული დანერგდა ვახტანგი გვერდული ენასა და ლიტერატურაში. მოახერხა, მოსნავლებს სასკოლო ნიგნების პირველსავე გვერდებიდან აღმოჩინათ, რომ ქართული ლიტერატური და არაერთ არაერთ არასტაბილური ლიტერატურის განვითარება და მეგობარი. სახელმძღვანელოების ერთ-ერთი განვითარების და ამავდნენ აღტერნატიულ სახელმძღვანელოს სტანდარტული დანერგდა ვახტანგი გვერდული ენასა და ლიტერატურაში. მოახერხა, მოსნავლებს სასკოლო ნიგნების პირველსავე გვერდებიდან აღმოჩინათ, რომ ქართული ლიტერატური და არაერთ არაერთ არასტაბილური ლიტერატურის განვითარება და მეგობარი. სახელმძღვანელოების ერთ-ერთი განვითარების და ამავდნენ აღტერნატიულ სახელმძღვანელოს სტანდარტული დანერგდა ვახტანგი გვერდული ენასა და ლიტერატურაში. მოახერხა, მოსნავლებს სასკოლო ნიგნების პირველსავე გვერდებიდან აღმოჩინათ, რომ ქართული ლიტერატური და არაერთ არაერთ არასტაბილური ლიტერატურის განვითარება და მეგობარი. სახელმძღვანელოების ერთ-ერთი განვითარების და ამავდნენ აღტერნატიულ სახელმძღვანელოს სტანდარტული დანერგდა ვახტანგი გვერდული ენასა და ლიტერატურაში. მოახერხა, მოსნავლებს სასკოლო ნიგნების პირველსავე გვერდებიდან აღმოჩინათ, რომ ქართული ლიტერატური და არაერთ არაერთ არასტაბილური ლიტერატურის განვითარება და მეგობარი. სახელმძღვანელოების ერთ-ერთი განვითარების და ამავდნენ აღტერნატიულ სახელმძღვანელოს სტანდარტული დანერგდა ვახტანგი გვერდული ენასა და ლიტერატურაში. მოახერხა, მოსნავლებს სასკოლო ნიგნების პირველსავე გვერდებიდან აღმოჩინათ, რომ ქართული ლიტერატური და არაერთ არაერთ არასტაბილური ლიტერატურის განვითარება და მეგობარი. სახელმძღვანელოების ერთ-ერთი განვითარების და ამავდნენ აღტერნატიულ სახელმძღვანელოს სტანდარტული დანერგდა ვახტანგი გვერდული ენასა და ლიტერატურაში. მოახერხა, მოსნავლებს სასკოლო ნიგნების პირველსავე გვერდებიდან აღმოჩინათ, რომ ქართული ლიტერატური და არაერთ არაერთ არასტაბილური ლიტერატურის განვითარება და მეგობარი. სახელმძღვანელოების ერთ-ერთი განვითარების და ამავდნენ აღტერნატიულ სახელმძღვანელოს სტანდარტული დანერგდა ვახტანგი გვერდული ენასა და ლიტერატურაში. მოახერხა, მოსნავლებს სასკოლო ნიგნების პირველსავე გვერდებიდან აღმოჩინათ, რომ ქართული ლიტერატური და არაერთ არაერთ არასტაბილური ლიტერატურის განვითარება და მეგობარი. სახელმძღვანელოების ერთ-ერთი განვითარების და ამავდნენ აღტერნატიულ სახელმძღვანელოს სტანდარტული დანერგდა ვახტანგი გვერდული ენასა და ლიტერატურაში. მოახერხა, მოსნავლებს სასკოლო ნიგნების პირველსავე გვერდებიდან აღმოჩინათ, რომ ქართული ლიტერატური და არაერთ არაერთ არასტაბილური ლიტერატურის განვითარება და მეგობარი. სახელმძღვანელოების ერთ-ერთი განვითარების და ამავდნენ აღტერნატიულ სახელმძღვანელოს სტანდარტული დანერგდა ვახტანგი გვერდული ენასა და ლიტერატურაში. მოახერხა, მოსნავლებს სასკოლო ნიგნების პირველსავე გვერდებიდან აღმოჩინათ, რომ ქართული ლიტერატური და არაერთ არაერთ არასტაბილური ლიტერატურის განვითარება და მეგობარი. სახელმძღვანელოების ერთ-ერთი განვითარების და ამავდნენ აღტერნატიულ სახელმძღვანელოს სტანდარტული დანერგდა ვახტანგი გვერდული ენასა და ლიტერატურაში. მოახერხა, მოსნავლებს სასკოლო ნიგნების პირველსავე გვერდებიდან აღმოჩინათ, რომ ქართული ლიტერატური და არაერთ არაერთ არასტაბილური ლიტერატურის განვითარება და მეგობარი. სახელმძღვანელოების ერთ-ერთი განვითარების და ამავდნენ აღტერნატიულ სახელმძღვანელოს სტანდარტული დანერგდა ვახტანგი გვ

საინტერესოა, რამ გადააწყვეტინა ავტორს, რომელსაც თორნიკე გურჯაინთახეს ფს ფსევდონიმით აქამდე უკვე არაერთი რომანი აქვს გამოცემული, ასეთ მიძინებულ ჟანრს დაპრონიბოდა?

სანამ თანამედროვე ისტორიულ რო-
მანზე დაკინებდეთ საუბარს, ოდნავ მაინც
უნდა გადავავლოთ თვალი აღნიშნული
ქწრის ევოლუციას, რადგანაც მხოლოდ
ასეა შესაძლებელი იმ მემკვიდრეობის შე-
ფასება, რომელიც მეოცე საუკუნემ დაგვი-
ტოვა.

უფროსი თაობის მკითხველს მშვენივრად ემახსოვრება ისტორიული რომანების ბუმი, რომელიც გასული საუკუნის პირველი ათწლეულიდან დაიწყო და

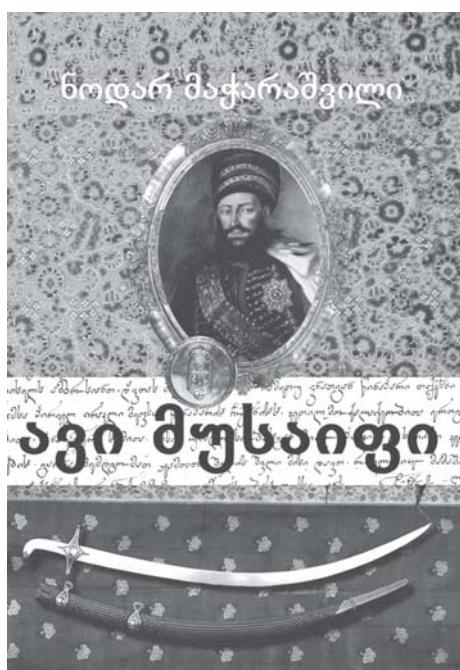
თითქმის 80-იან წლებამდე გაგრძელდა. არ დარჩენილა მეტნაკლებად ცნობილი მწერალი, რომელსაც ამ უანრში რომანი, პოემა, დრამა, მოთხრობა ან ლექსი მაინც არ დაეწეროს. ამ თვალსაზრისით საქართველოს ისტორია **XX** საუკუნის ქართული ლიტერატურის ცენტრალური თემა და ყველაზე აქტუალური პოლიტიკური დის-

კურსი გახლდათ, მაგრამ უანრს, რომელსაც დასავლეთ ევროპის ლიტერატურაში სათავეადასავლო და გასართობი ფუნქცია ჰქონდა, საქართველოში სრულიად სხვა საფუძველი დაედო. ტრადიციების ფარგლებში საქართველოს ისტორიის ფილოსოფია ძალიან უბრალო და თვალნათელია. ევროპის მცირე ერო, რომელიც მუდმივად სხვისი ინტერესების სფეროშია მოხვედრილი, დაუსრულებელ ბრძოლას განაგრძოს საკუთარი დამოუკიდებლობის მისაღწევად. ისტორიულმა რომანმა, ისეთი მწერლების წყალობით, როგორებიც იყვნენ: ვასილ ბართოვი, შალვა დადაიანი, კონსტანტინე გამსახურდია, ლევან გოთუა, დავით კასრაძე, გრიგოლ აბაშიძე და სხვები, ქართულ ლიტერატურაში განსაკუთრებული სტატუსი მიიღო. მეოცე საუკუნის ქართველმა რომანისტებმა ჩამოაყალიბეს და დაამკვიდრეს ერთგვარი ესთეტიკური და სოციალური თეორია. მათი ჩანაფიქტირი, ისტორიული რომანი მკითხველისთვის უნდა ყოფილიყო არა მხოლოდ საკუთარი ისტორიის შეხსენება, არამედ ეროვნული თვითშეგნების გამოღვიძება და არაპირდაპირი გზით მომავალი თაობის ეროვნული იდეოლოგიით აღზრდის-

თვისაც უნდა შეეწყო ხელი, მას ქართველი ხალხის რჩმენა უნდა გაეძლიერებინა და ისინი ისტორიული ოპტიმიზმით აღვესო. ეს სრულიად გასაგები მოვლენა გახლდათ, თუკი გავისხენებთ, რომ ნებისმიერ, და მით უმეტეს, კოლონიზებულ ქვეყანას სულიერი სიმტკიცის შესანარჩუნებლად ეროვნული ლეგენდების უზარმაზარი მოთხოვნილება გააჩინია. ამიტომაც ასეთი

ଶାନ୍ତିର ଗାୟତ୍ରୀପଦକା

გიორგი კაკაბაძე

ისევ ჩვენს ახალგაზრდა ავტორს და
ვუძრუნდეთ.

ნოდარ მაჭარაშვილის რომანის — „ავტობუსაიფის“ — დანახვისას გავიიქირე, რომ ეს კიდევ ერთი „გმირთა ვარამი“ იქნებოდა რომლის მკითხველიც დიდი ხნის წარმოშორდა თანამედროვე ლიტერატურას.

რა დასამალია და ჩვენს აჩქარებულ ეპოქაში ადამიანებს იმდენად ცოტა დორ აქვთ რომ მცირეოფორმატიანი წიგნებით კამაყოფილდებან. ზოგიერთის მთელი მოთხოვნის მინება კი მხოლოდ იმისთვისაა საკმარისი რომ ფეისბუქზე სიამაყით დამეგობრებული მწერლების მოკლე სტატუსები იყიდოთ. თანაც ერებულე მეფეზე ხომ უამრავი დაწერილა, ნიკოლოზ ბარათაშვილიდან დაწყებული იგი ქართულ ლიტერატურულ სცენას არ ჩამოშორებია და ყველაზე პოპულარული პერსონაჟია გიორგი სააკაძის შემდეგ. მაგრამ რამდენიმე გვერდის წაკითხვისთანავე ავტორის უცნაური ენერგიის გავლენის ქვემ მოვხვდი. ამ წიგნს, თავის ი ს სოლიდურ მოცულობის მიუხედავად თუკი დაიწყებთ - ვეღარ მოწყვებით; ერთ ამოსუნთქვით იყითხება და ქართული ავან-ტიურული რომანის საუკეთესო ნიმუშად გვევლინება. ესაა ძალიან დინამიური, ინტრიგებითა და ფათერაკებით სავსერომანი.

— ბიოგრაფია, რომელიც გვითრევს და
ტექსტზე დამოკიდებულს გვხდის. აღმოჩნდა,
რომ ნოდარ მაჭარაშვილისთვის ისტო-
რიული სიუჟეტი, უპირველესად, მხატვრული
ექსპერიმენტის სივრცა და იგი მოკლებულია დიდექტიკურ და ჭერის სასწავლებელ პასაკების. ისტორიული ბიოგრაფია
ის ფორმა კი ავტორს სსუჟეტსას აძლევს
ყურადღება გაამახვილოს ერევლები — ის ის-
ტორიაზე და მისი პრიდანი პასუხისმგებლობის
პირზე მეტყობენ. ასალგაზრდა ავტორი

გვიჩვენებს, რომ ისტორიულ რომანში ძესა-
ძლებელია ისეთი ფაქტებისა და ზოვლენების
მოტანა, რაც არ დასტურდება თვითმხ-
ილველების მიერ — ნამდვილი ვნებები,
ტკივილი, სიხარული და ფიქრი, რომელსაც
რეალურ ცხოვრებაში ადამიანის მოქმედე-
ბები მაღლავს. მასში პროპორციულადაა შეხ-
ამებული რეალობა და გამონაგონი, რაც
ნაწარმოების მრავალმხრივი ინტერპრეტ-
აციის საშუალებას იძლევა. წოდარ
მაჭარაშვილს ნარსული იმდენად აინტერ-
ესებს, რამდენადაც იგი დღევანდელი ად-
ამიანის ცხოვრებაში აგრძელებს სიცოცხ-
ლეს. მართლაც, რომანისტი ისტორიკოსი
არ გახლავთ და ვალდებული არაა, მოვლე-
ნები უცვლელი თანმიმდევრობით აღწ-
ეროს. ამას ისტორიკოსებიც მშვენივრად
ახერხებენ თავიანთ მონოფრაფიებში. რო-
მანისტი სრულიად თავისუფალია თავის
შემოქმედებაში და შეუძლია, მოვლენები ისე
დაალაგოს, როგორც ამას ნაწარმოების
კომპოზიცია მოითხოვს, მან, უპირველესად,
პერსონაჟის ფიქრსა და მოქმედებას შორის
ანალიტიკური კავშირი უნდა აჩვენოს და
ამას ლიტერატურაში ავტორის უფლება
ჰქვია.

“ რომანში „ავი მუსაიფი“ ყველათერი ერებლე მეფის ინდივიდუალიზმს ეფუძნება, აქ მისი სიცოცხლე და ენერგია დო-მინირებს, სადაც გნებაცა და დანაშაულიც ადამიანის თავისუფალ ნებაზეა დამოკიდებული, ხოლო მოქმედებებს მოვლენების მიზანამდე, იდეებამდე და გმირის ვნებამდე მიყვავართ. სწორედ ეს ბადებს ერებლესადმი შემწყნარებლობის, იმედისა და სოლიდარობის განცდას.

მაგრამ თუკი თქვენ თავდაცვინყებით
გიყვართ გასული საუკუნის ქართული ის-
ტორიული რომანები, უნდა იცოდეთ, რომ
ეს ნიგნი გარკვეულ უხერხსულობებს შეგ-
იქმნით და მხოლოდ იმიტომ, რომ მისი ენა
გამოირჩევა ვულგარიზმებითა და სლენ-
გით. ვიცი, რომ კვალში ჩამდგომი ამ რო-
მანსაც გამოუჩინდება და მას სწორედ ამ
კუთხით დაინუნდებს, მაგრამ აქეც უნდა ითქ-
ვას, რომ ტექსტში ძალიან საინტერესოდაა
წარმოჩენილი მთხოვნელის ორიგი-
ნალური როლი. ტრადიციული რომანების
არქაული ფარულმხილველისგან განსხე-
ვავებით აქ მთხოვნელი მკვეთრი ინდივიდ-
უალურობით გამორჩეული ჩვენი თან-
ამედროვეა და ამიტომ იგი ახალგაზრდუ-
ლი ენით გვიხატავს ერეკლეს ეპოქით
აღფრთვანებას. ეს ნოვატორული ძიება
კიდევ ერთი გამიზნული ხერხია ჟანრის
საზღვრების მოსაშლელად და მისი დე-
საკრალიზაციისთვის.

„ავი მუსაიფი“ მკითხველში როულ
განცდებს იწვევს: სურვილს, შიშქს, სიბრაზ-
ეს, სიბრალულსა და ასე შემდეგ. ერთმა-
ნეთს ენაცვლება მოულოდნელობები: შფო-
თი კმაყოფილებით იცვლება, ტკივილი —
სულიერი ზრდით. ასეთი წიგნები ისეთი
განცდით ავსებს ჩვენს ცხოვრებას, რომ
მისი გამეორება გინდება. არა იმ სიუჟე-
ტის გამო, რომელიც აღნერილია, არამედ
იმ ფასეულობების გამო, რომელსაც იგი
ჩვინთვის ინახავს.

„საგურამოს“ ახალი ლაურეატები

8 ნოემბერს საგურამოში ილია ჭავჭავაძის დაბადების 181-ე წელი აღინიშნა და, ტრადიციულად, ლიტერატურული პრემია „საგურამოს“ დაჯილდოების კარიმონია გაიმართა.

ილიას ფონდის თავმჯდომარემ და
მუზეუმის დირექტორმა ანდრო
ბედუკაძემ დაასახელა წლევანდელ
გამარჯვებულები. მთავარი პრიზი, ილია
ჭავჭავაძის მედალი, ქართული კულ-
ტურისა და სულიერების ნინაშე განეუ-
ლი ღვაწლისათვის მიენიჭა ცონბილ არ-
ქიტექტორს ვახტანგ ავითაიას.

პრემია „საგურამო“ კი ნომინაციების მიხედვით ასე განაწილდა:

პროზა — ზაურ კალანდია;
პოეზია — შოთა ზონძე;
კრიტიკა — სოსო სიგუა და
ნინო ვახანია;
თარგმანი — რაულ ჩილაჩივა;
ჰუმანიტარული მეცნიერება —
თამაზ ჯოლოგუა;
საბავშვო მწერლობა —
ედუარდ უგულავა;
ხელოვნება —
ნოდარ მგალობლიშვილი.

ଲୋକିରାତିକ୍ରମିକୁଳି ପଦିତର

საქართველოს განათლების, მეცნიერების,
კულტურისა და სპორტის სამინისტრო
საქართველოს მთავრული სახელი

რედაქტორი ირაკლი ჯავახაძე
რედაქტორის მოადგილე უჩა შერაზადიშვილი
ქურნალისტი თამარ უშრული

მობ. ტელ.: (577)742277; (599)269852; e-mail: litgazeti@yahoo.com

ISSN 2346-7940

